

მწყაველი

მწყაველს კეთილმან სული
თვისი დაჰსდეს ცხოვართათვის
იოან. 10—11.

17338

№ 5—6

1883—1910 წ.

მარტი და აპრილი 30

ზ ი ნ ა ა რ ს ი.

სალიტარატურო განუზილვა: აღდგომა ქრისტე მაცხოვრისა (პასექი) ი. ბალუვეისა.—ენების კვირიაკე.—
დროა სასულიერო—მმართველობამ ყურადღება მიაქციოს.—ეკკლესიაში მოლაპარაკეთ და მოცინარეთ(წმ. ი. ოქროპირის
თხზულებიდან).—წერილი რედაქციის მიმართ: პასუხი რაფიელ ჩიხლაძეს მირიან ბასილიასაგან.—პასუხის პასუხი მირიან
ბასილიას რაფიელ ჩიხლაძისა.—ურნალ-გაზეთებიდან—ახალი ამბები და შენიშვნები.—განცხადებანი.

აღდგომა ქრისტე-მაცხოვრისა (პასექი)

ქრისტე აღდგა მკვდრეთით, სიკვდილითა სიკვ-
დილისა დამორგუნველი და საფლავების შინათა
ცხოვრების მიმნიჭებელი.

პასექის დღესასწაული იყო ძველ აღ-
თქმაში, იგი არის ახალ აღთქმაშიაც, სიტყვა
„პასექი“ არის ებრაული. იგი ნიშნავს: „გვერ-
დით გავლა უფლისა“. დღესასწაული პასექისა
დმერთმა დაუწესა ებრაელის ერსა შემდეგი
შემთხვევითა.

ეგვიპტის მეფე ფარაონი, მოსეს თხოვ-
ნით, არ უძუებდა ებრაელთა ეგვიპტიდან,
სადაც ივინი დიდ მონობაში და შევიწროებაში
იყვნენ. ამისთვის დმერთმა მიუვლინა ეგვიპ-
ტელებს დიდი სასჯელი: აღსოცვა მათ ჰირ-
მშო შვილთა, დაწუებიდგან მეფისა უკანასკნე-
ლამდე, თვით ჰირუტეეებისაცა. მოსეს და
აარონის ჰირითა უბრძანა დმერთმა ებრაელ-
თა, რომ მათ ეოველ სახლობას დაეკლა
კრავი და ეჭამა იგი. ცეცხლზედ შემწვარი,
ხშიადითა და მწარე წვანილითა, სოლო სი-
სხლი კრავისა წაეცხრო სადგურის კარებზე,
იმ მიხნით, რომ ერმათა აღმხოცველ მრისხანე
ანგელოზსა ებრაელების სახლების „გვერდით
გაეკლო“, არ ევნო მათი შვილებისთვის. ეს
დიდი მრისხანება ღვთისა—აღსოცვა ეგვიპ-
ტელების ჰირმშო ერმათა—მოსდა ებრაელთ
გასვლის წინა ღამესა. ასეთი დიდი მწუხარე-
ბით მოცულთა ეგვიპტელთა თვითონვე და-

ამურეს ებრაელების ეგვიპტიდან გასვლა. შემდეგ ამისა ზასეკის დღესასწაული ებრაელთა შეიქნა სასწავლოდ მათი გამოხსნისა ეგვიპტელების მონებისგან.

მაცხოვარების გეგმითა ძველი აღთქმა — ღვთითა და კაცთა შორის ძველი კავშირი — იყო აჩრდილი ახალ აღთქმისა, ახალი კავშირისა. იქ იყო წინასწარ-მეტყველება და წინა დასახვა სინამდვილისა, აქ არის მათი აღსრულება, არის თვით სინამდვილე.

იქ ზასეკის კრავი იყო ჰირუტევი, აქ ნამდვილი კრავი ზასეკისა და თვით ზასეკი — „გვერდით გაულა უფლისა“ — არის თვით ქრისტე-მაცხოვარი. „ეს არის კრავი ღვთისა“, უჩვენა იესო-ქრისტესე თვის მოწაფეთა წინამორბედმა იოანემ.

იქ „უფლის გვერდით გაულთა“ დაცულ იქმნენ ებრაელთა ჰირამონი სორციელი სიკვდილისგან, აქ ღვთისა-სიტყვისა განკაცებითა და მისი კაცთა შორის ცხოვრებითა, მოწმუნენი შვილნი ადამისა დახსნილ არიან სულიერი სიკვდილისგან.

იქ მოსემ დაიხსნა ებრაელნი ეგვიპტელთა მონებისგან, აქ ქრისტე-მაცხოვარმა იხსნა ემბაკისა და ცოდვის მონებისგან მისი მოწმუნენი კაცობრიობა.

იქ ძველელ მთავარი აარონი იყო მხოლოდ მსხვერპლის შემწირველი ცოდვათა თვის ერისა, აქ ქრისტე მაცხოვარმა, როგორც ნამდვილმა ძველელმთავარმა, თვით თავი თვისი შესწირა მსხვერპლად კაცთა ცოდვათათვის.

იქ ზასეკის კრავი, უსულო, შემწვარ იქმნა

ცეცხლზედა, აქ ქრისტე-მაცხოვარი, ცოცხალი შეიწვა ჯვარზედა ვნებათა სიმწართა... .

იქ ზასეკის კრავი ებრაელთა სჯამეს ხშიადითა და მწარე წვანილათა, აქ ქრისტიანები სჯამენ და სმენ ნამდვილ ხორცსა და სისხლსა ღვთის კრავისასა, ცოდვათ შენახებითა და მათი სიმწარის გრძნობითა, ამ გზით იმკვიდრებენ ივინი ნეტარ უკვდავებასა ზეციერ აღთქმის ქვეყანაში, იმკვიდრებენ ამიტომ, რომ —

„ქრისტე აღსდგა მკვდრეთით“!..

ამით უოვლითა დამტკიცდა კაცობრიობის წინაშე ღვთაება ქრისტე-მაცხოვრისა. იოანე ღვთის-მეტყველი, აღტაცებული ამ ჭეშმარიტებითა არწივის ფრენით ადის ღვთაების ცნობის სიერცემი და იქიდგან ქუხილოვანი ხმით მოკვითს რობს ქრისტე-მაცხოვრის ღვთაებასა სახარებითა, რომელსაც წ. ეკკლესია უოველ წლივ, ასმენს თვის შვილთა ბრწეინვალი აღდგომის წირვაზე.

„პირველიდგან იყო სიტყვა, და სიტყვა იგი იყო ღმრთისა თანა, და ღმერთი იყო სიტყვა იგი. ესე იყო პირველიდგან ღმრთისა თანა. (ქვეყნის გაჩენის წინ.) ყოველივე მის მიერ შეიქმნა, და თვინიერ მისსა არცა ერთი რა იქმნა, რავოდენი რა იქმნა. (რაცა კი არის გაჩენილი.) მისთანა ცხოვრება იყო, და ცხოვრება იგი იყო ნათელ კაცთა. და ნათელი იგი ზნელსა შინა სჩხნს, და ზნელი იგი მას ვერ ეწია, იყო კაცი, მოვლინებული ღვთისა მიერ, და სახელი მისი იოანე. ესე მოვიდა მოწამედ, რათა ჰსწამოს ნათლისა მისთვის, რათა ყოველთა ჰრწმენეს მისგან. არათუ იგი იყო ნთელი, არამედ ჰსწამოს ნათლისა მისთვის. იყო ნათელი ჭეშმარიტი, რომელი განანათლებს ყოველსა კაცსა, მომავალსა სოფლად. სოფელსა შინა იყო, და სოფელი მის მიერ შეიქმნა, და სოფელმან იგი ვერ იცნა. თვისთა თანა მოვიდა. და თვისთა იგი არ შეიწყნარეს. ხოლო რავოდენთა იგი შეიწყნარეს, მოჰსცა მათ ხელმწიფება (უფლება) შვილ ღვთისა ყოფად, რომელთა ჰრწამს სახელი მისი. რომელნი არა სისხლთაგან, არცა ნებითა მამა-კაცისათა, არამედ ღმრთისაგან იშვნეს. და სიტყვა იგი ხორციელ იქმნა, და დაემკვიდრა ჩვენ შორის, და ვიხილეთ დიდება მისი, დიდება ვითარცა მხოლოდ-შობულისა მამისა მიერ, სასვე

მადლითა და ჭეშმარიტებითა. იოანე ჰსწამა მისთვის, დაღაღ-
ჰყო და სთქვა, ესე არს, რომელისათვის იგი ვჰსთქუ,
რომელი ჩემსა შემდგომად მოვალს, ჩემს უწინარეს იყო,
რამეთუ პირველ ჩემსა არს. და სავსებისგინ მისისა ჩვენ
ყოველთა მივიღეთ და მადლი მადლისა წილ. (უხვად.) რამ-
ეთუ ჰსჯული მოსესგან მოეცა, ხოლო მადლი და ჭეშმარიტ-
ება ქრისტე იესოს მიერ იქმნა.“

„სოფელსა შინა იყო, და სოფელი მის მიერ შეიქმნა,
და სოფელმან იგი ვერ იცნა.“ ასე დააყვედრა ოდესმე მახ-
არებელმა და აყვედრის სამუდამოდ კაცობრივობასა მის
უგრძობელობისა, შეუგნებლობისა და ურწმუნობისთვის;
აყვედრის მათ, რომელნიც არიან ძენი სისხლისა, ხორცისა,
მამაკაცის ნებისა და ამაში ჰპოვებენ ადამიანის ღირსებასა,
ხოლო თვით სულსა და მის საჭიროებასა უარჰყოფენ,
უარჰყოფენ სულის მაცხოვარსა, ვერა სცნობენ, არც უნდათ
მისი ცნობა....

„თვისთა თანა მოვიდა, და თვისთა იგი არ შეიწყნარეს.“
დააყვედრა ოდესმე ღვთის-მეტყველმა და აყვედრის სამუდამ-
ოდ თვის თანა-მოძმეთა, ებრაელთა, რომ მათ არ შეიწყნარ-
ეს, არ მიიღეს თვისი მაცხოვარი, რომელიც იყო ხანგრძლი-
ვი მოლოდინი მათ მამათ-მთავართა, რომელთაც სურდათ
ხილვა მისი და ვერ იხილეს. არ შეიწყნარეს გულგაქვავებუ-
ლთა ებრაელთა თვისი ზეციერი კეთილის-მყოფი, ვერ
შეიგნეს, რომ „სჯული მოსესგან მოეცა მათ, ხოლო მადლი
და ჭეშმარიტება ქრისტე იესოს მიერ იქმნა.“ ვერ შეიგნეს
და მით სამუდამოდ დაჰკარგეს ღირსება ღვთისა და რჩეული
ერისა.

„ხოლო რომელთა იგი შეიწყნარეს, მოჰსცა მათ ხელ-
მწიფება შვილ ღვთისა ყოფად.“ აი ნამდვილი ბედნიერება
ადამიანისა: ქრისტე მაცხოვარი არის ღვთაებრივი, მხოლოდ
შობილი ძე ღვთისა-მამისა. ამისთვის მისი მორწმუნენი არიან
მიმადლებულნი ღვთის შვილნი, განთავისუფლებულნი ეშმა-
კისა და ცოდვათა მონებისგან, იგინი იმყოფებიან მაცხოვარ-
ების ნათელში, იგინი არიან შვილნი ნეტარი უკვდავების
რადგანაც მათ რწამთ, რომ —

„ქრისტე აღსდგა მკვდრეთით“!..

„ნეტარ არიან, რომელთა არა უხილავ, და ვჰრწმენე,“
სთქვა ქრისტე—მაცხოვარმა საყურადღებოდ ყოველთა. უნდა
ვიცოდეთ, რომ ამითი იგი სრულიადაც არა თხოულობს
ადამიანისგან ბრმა, განუსჯელ, რწმუნებასა, არამედ გონი-
ერსა, ჭეშმარიტ მსჯელობაზე დაფუძნებულსა: ჭეშმარიტი
მოქმედება გონებისა უექველად შეასწავლის ადამიანსა მის
ბუნების სინამდვილესა, შეასწავლის, რომ ადამიანის სული
ბუნებრივ არის, და უნდა იყვეს, ქრისტიანე... ამიტომ ეს

სინამდვილე აუცილებლად თხოულობს ქრისტესთან შეერთე-
ბასა გონიერი სარწმუნოების საშუალებითა. აქ საჭიროა
გონების სიფხიზლე: რომ—შევიგნოთ.

„ჭეშმარიტად ქრისტე აღსდგა მკვდრეთით!...“

ი. ბაღუევი.

გნების კვირიაკე.

ენების კვირის უკანასკნელს დღეებში წმ.
მართლ-მადიდებელი ეკლესია და მასთან ერთად
ყველა მართლ-მადიდებელი ქრისტიანენი ყოველ
წლობით იგონებენ იმ დიდ საიდუმლოს, რომლის
შემხედვარე თრთოდა მთელი ბუნება, ყვითლდებო-
და და ბნელდებოდა მზე, შეირყა მიწა, გაირღვენ
კლდენი, ეკლესიის კრეტსაბმელი განიპო თავიდან
ბოლომდის, „შუქმფინარი ნათელი დღისა შეიცვალა
ბნელად.

იხსენებენ იმ საკვირველს და საშინელს საი-
დუმლოს, რომელსაც ვერც ერთი იქ დამსწრე მა-
ყურებელი ისე ვერ შეხედავდა, რომ არ შემკრთა-
ლიყო. მთელი ხალხი, მოსული ამ სანახაობის
საცქერად და მხილველი ყოველივე იმისა, რაც
მოხდა, უკან დაბრუნების დროს გულში იცემდა
ხელს, მოგვიტხოვს წმ. მახარობელი ლუკა (ლუკ.
23—28). ყველამ ცხადთ გაიგო, ანუ უნებლიეთ
მაინც გრძობდნენ, რომ ჯვარცმული იყო არა
უბრალო კაცი, არამედ ღვთაებრივი პირი, ვინაიდ-
გან მის წინაშე თავი მოიხარა მთელმა ბუნებამ და
თავისი მოწიწებითი ძწრწოლით მოუტხოვდა
ყველას მაცხოვრის ზეციურ სიდიადეს და დიდებას.

იხსენებენ იმ დიდებულს და გამოუთქმელ სა-
იდუმლოს, რომელიც შეიქმნა საფუძვლად ყველა
მაცხოვრებითი საიდუმლოებისა, რომელსაც ასრუ-
ლებს ეკლესია, რომელთა გარეშე შეუძლებელია
კაცის ცხოვნება.

უფალსა ჩვენსა იესო ქრისტეს დიდხანს არ უფხოვრია მყუდროდ და ფარულად. მამა ღმერთის უმადლესი ნებით დადგა დრო, როცა მაცხოვარს ძლევა მოსილად უნდა გამოეცხადებია თავისი თავი იერუსალიმისათვის, გამოეცხადებია მისთვის ზეციური ქვეპარიტება და ევენებია თავისი თავი ისე, როგორც მას ხატავდნენ წინასწარმეტყველნი და რომელიცა, ქრისტე, მოვიდა, რათა აღედგინა მეფე-ნათლისა და დიდება ისრაილისა.

და აი ის—სასიხარულო სასოება და იმედი კაცთა,—ეს სასურველი გამომხსნელი უძლიერესი მეფე მიდის იერუსალიმში; ხალხი ბზის რტოებით ხელში გროვა-გროვით მიდიოდა უფლის შესაგებებლად, აღესილი დიდის პატივისცემით და ღრმა ერთგულებით უფლისადმი, ჰვენდა გზაზე თავის ტანთსაცმელს და ყრიდა გზაზე ქრისტეს წინ ხის რტოებს და აღტაცებით ეგებებოდა მას და ხმა მალდა თხმობდა: „ოსანა! ძეო დავითისაო! (ცხოვნება და დიდება), კურთხეთო — არს მომავალი სახელითა უფლისათა; მეფე ისრაილისა!“ (იოან. 12 —13).

ღღესასწაულება დიდებული იყო მაგრამ მაცხოვარი სრულებით არ გრძნობდა სიხარულს რომ შეკრბა ამდენი ხალხი ეხლა. ხალხი გაოცებული იყო სასწაულებრივად ქრისტესაგან ლაზარეს აღდგომით და არა იმ დიდი სიყვარულით რომლითაც ქრისტე ანთებულებიყო ხალხისადმი, რომელთაც იწვევდა ცხოვრებისათვის. როცა იესო ქრისტემ განძლო სასწაულებრივად ხუთი პურით მაშინ იგი მეფედ გამოაცხადეს და მწელოდენ დიდ ბედნიერ ცხოვრებას მისგან ამ ქვეყანაზე. განა ხალხი აფახებდა იესო ქრისტეს ღვთაებრივ სწავლა მოძღვრებას რომელსაც უქადაგებდა მათ არა თუ ხალხი შენიშნავდა, რომ იესო ქრისტე ვერ შეძლებს იმათ ცხოვრების გაუმჯობესებას და ნივთიერად ვერ დაეხმარება მათ ხალხი ნაცვლად ოსანას გალობისა დიდის ხმით იყვირებს: ჯვარს აცვით, ჯვარს აცვით ეგეო. მაცხოვარმა კარგად იცოდა ეს და ამისათვის ნაცვლად სიხარულისა, როცა დიდებულად შევიდა იერუსალიმში და დაუცხრომლად უგალობდენ „კურთხეულ არს მომავალიო“ მაცხოვარი მწუხარებით იყო აღესილი. ამას ცხადად გავიგებთ ეხლავე მახარებლის მოთხრობიდან.

დიახ, მოსალოდნელი იყო, რომ ამ საზოგადო მხიარულობაში, ხალხი უკვე ხედავდა უფალსა იესოს დავითის ტახტზე, და ბრძნობდა ყოველივე თავისს ნეტარებას მის მფარველობის ქვეშე. სწორეთ ასეთი იყო ყველა იერუსალიმელთა სულისმდგომარეობა, მაგრამ ამასვე არ ფიქრობდა ამ საზოგადო სიხარულის მიზეზი; მისი ფიქრი მოცული იყო ღრმა მწუხარებით, ვინაიდან მისგან შეყვარებული, მაგრამ ბრძანი და სასტიკი იერუსალიმელნი არა თუ არ შეისმენდენ და არ მიიღებდენ ქრისტეს სწავლამოდღვრებას, არამედ მომეტებული სიბრაზით და შურის ძიებით მიუსჯიდენ მას სიკვდილით დასჯას როგორც ავსზაკს, და მალე ეს სიხართლის ხმები: „ოსანა“ შეიცვლებოდა მძინვარე და სასტიკ ხმად: „ჯვარს აცვ, ჯვარს აცვ ეგე!“

გეთსამანიის ბაღში ელეონის მთაზე, დაიწყო უფალი იესოს წვალება. ფრიად დიდი იყო წამება ქრისტეი, გამოუთქმელად სწუხდა სული მაცხოვარისა, როცა მან ლოცვის დროს რქვა: „შეწუხებული არს სული ჩემი ვიდრე სიკვდილამდე!“ (მათ. 26, 38).

გეთსამანიის ბაღში ქრისტეს წვალებანი იყვნენ უმთავრესად შინაგანი, სულიერნი მაგრამ აი დაიწყო ხორციელი წვალეცა. გაუტანელმა იუდაამ, მონამ და მატყუარა მოწაფემ და მბებზლარმა, მეგობრმა და ეშმაკმა, როგორც უწოდებს მას წმიდა ეკლესია, — დაბრმავებულმა ოქროს მოყვარებით, სიტყვა მისცა მღვდელ-მთავრებს და ხალხის მეუფროსეთა მიეყიდა მათთვის თავისი მასწავლებელი და უფალი ოცდაათ ვერცხლად. ამისთვის მან როგორც ქურდმა და მეკლეილმა, დანიშნა დროდ დამე. რამქვას მე ამბავს უყო, იგი ახს, შეიპყრთ იგი (მათ. 26, 48), რქვა მან მხედრებს, რომელნიც მას გატანებული ჰყავდა.

როცა იუდა, რომელსაც თან ახლდენ მხედრების და ხალხის შეიარაღებული გროვა, მივიდა გეთსამანიის ბაღში, სადაც იესო შრისტე იყო, მიეგება მაცხოვარს და რქვა: გიხარადენ, მოძღვარ! და ამბავს უყო მასს (მათ. 26, 49). გამცემელს მაცხოვარმა ქვეყნისამ ჰკითხა: მოყვასო, რამქვას თვისცა მოსრულ ხარ? (მათ. 26, 50)? მშვიდმა იესომ არ ამხილა უბედურობა და არც ბოროტებული ამბორსები იუდასი, წინააღმდეგ უწოდა მას მეგობარი და ამით სურდა ემოქმედა წარწყმელად

გამზადებული თავისი მოწათის გულზე. ამიტომ უფალმა რქვა: იუდა, ამბობის უფთითა მიჭსტემა ძესა კაცისას? (ლუკ. 22, 48), მაგრამ ამანაც არ ჩაახვდინა გულში იუდა, და თავისი მასწავლებელი მისცა ხელში გაბრაზებულს და განძვინებულს ხალხს.

უფალი იესო ქრისტე დაემორჩილა ზეციური მამის ნებას, იგი არ მოერიდა მღვდელთ-მთავრების და ფარისევლთა ბოროტი განზრახულების სისრულეში მოყვანას, და როცა შეიარაღებული მხედრები და ხალხის გროვა გარს შემოეხვიენ ქრისტეს და შეიპყრეს, როგორც დიდი ვინმე ბოროტის მქნელი, მაცხოვარმა, აღსავსემ ძალითა და ღიღებითა, მდაბლად და მშვიდობიანად მიუგო მათ: ვითარცა ავაზაკს ზედა გამოსრულ ხათ მახვილით, და წათებითა, რათა შემინურათ მექ დღითი დღე ვიუფე შე თქვენთანა ტაძარსა მას შინა, და ანა განჰყავთ ხელი ჩემ ზედა; ხოლო ახლა ანს უამი თქვენი და ხელმწიფება ბნელისა (22, 52, 53).

შეკრული მაცხოვარი მიიყვანეს მღვდელთ-მთავარ კაიაფასთან, სადაც იკრიბებოდნენ მწიგნობარნი და ხალხის უხუცესნი. ქრისტე წასდგა წინაშე კაიაფასა და ცრუ მოწმეთა, როგორც ჭეშმარიტი და უსრულესი ჭეშმარიტება საზარელ მატყუართა წინაშე, როგორც უუწმიდესი უმანკოება განძვინებულს და ფესვ გადგმულ გარყვნილების წინაშე. მღვდელმთავრები, მოხუცებულნი და მთელი სინედრიონი (უმალღესი სამსაჯულო) ეძებდნენ ცრუ მოწმებს ქრისტეს წინააღმდეგ, რათა მოჰკლან იგი, მაგრამ ვერ შოობდნენ, და თუმცა ბევრი ცრუ მოწმენი მოვიდნენ, მაგრამ მათ სასარგებლოთ მაჩვენებლნი ვერ იპოვეს, და ბოლოს მოვიდა ორი ცრუ მოწმე და სთქვეს: «ძალმიძს დავარღვიო ტაძარი ესე და სამ დღეში აღვადგინო იგი», — ამბობდა მაცხოვარი. მღვდელთ-მთავარი წამოდგა და სთქვა: ანა რას მიუგება? რასა ესე შეგწამებენ შენ? ხოლო იესო სდუმან. მღვდელთ-მთავარმა რქვა მასს: გაუუცებ შენ ღმერთსა ცხოველსა, რათა მითხრა ჩვენ, უკეთუ შენ ხარ ქრისტე, ძე ღმერთისა? იესომ მიუგო: შენ სთქვე; ხოლო გეტყვი თქვენ; ამიერიდან ისიფო ძე კაცისა მჯდომარე მარჯვენით ძლიერებისა, და მამაგადი ღრუბელთა თანა ცისათა (მათ. 26, 59—64). მაშინ მღვდელ-მთავარში აღინთო ვნებანი თავ მოყვარებისა, შურისა, პატივ-მოყვარობისა; შემოიხია სამოსელი და სიცოფით წამოიძახა: „მან გმო

ღმერთი, ღირსია სიკვდილისა“. უმალღეს სამსაჯულოს უსჯულო მსაჯულთ დასტური დასცეს მღვდელ-მთავარის დადგენილებას და წყაროს ცხოვრებისას მიუსაჯეს სიკვდილით დასჯა, როგორც ღვთის მგმობელს, მხოლოდ მისთვის, რომ მან უწვენა გონებით დაბნელებულთ ღვთაებრივი თვისი დიდება და მათ წინაშე სწამა, რომ იგი არის იუდეელთათვის აღთქმული ქრისტე, ძე ღვთისა! ხმის ამოუღებლად ისმენდა უფალი იესო ქრისტე უპატიოსნო მსაჯულთა უკანონო დადგენილებათ, სიმდაბლით და მოთმინებით იტანდა სამარცხვინო დაცინვით, სასტიკ შეურაცხებას და ცემას მოსამსახურეთაგან; მისი წმიდა სული მიეცა ზეციური მამის წმიდა ნებას.

გათავდა ღამე, რომელიცა ქრისტემ გინებასა და წვალებასა შინა გაატარა, მაგრამ გათენდა თუ არა, ხელახლად იწყეს ქრისტეს წვალება და შეურაცხება. მღვდელ-მთავრებმა და მოხუცებულთა ქრისტე რომაელ მმართველ პილატესთან გაგზავნეს. აქ ცრუ მოწამენი ცდილობდნენ სხვა ნაირად აეხსნათ პილატესთვის თვით მესიას მნიშვნელობა, თითქო ქრისტეს სურდა ქვეყნიური მეფობა. ძე ღვთისა სდუმდა. შენა ხარ მეფე ურათა? რქვა პილატემ. ქრისტემ მიუგო მას: შენ იტყვი, (მათ. 27, 11), ე. ი. ეს მართალია, — მე ვარ მეფე. მაგრამ რომ პილატეს ექვეყნელობა განემარტა და მასთან ემხილა იუდეელთა ცილის წამება, დაუმატა ქრისტემ, რომ იგი არის მეფე საკუთრივ ჭეშმარიტებისა, მაშასადამე მეფე გონებითა და გულითა და არა მეფე ხილული ქვეყნისა. მეუფება ჩემი ანა ამის სოფლისგანი არს... იმისთვის გმობილვარ და ამისთვის მფიფიანე სოფლად, რათა ვსწამო ჭეშმარიტება, უფეფი, რომელი ჭეშმარიტებისგან იყოს, ისმინეს ხმისა ჩემისა (იოან. 18, 36—37). პილატემ ცხადათ დანახა, რომ ცილის მწამებლნი უფლისა მხოლოდ შურისა და სიბრძავისა გამო ეძიებდნენ მაცხოვრის სიკვდილს, მაგრამ მან ვერ იქონია იმოდენი გამბედაობა და სიმტკიცე ხასიათისა, რომ ემხილებია მაცხოვრის ცილის წამებულთა საქციელი. ნაცვლად ამებისა იგი მოერიდა უსიამოვნებას მოხუცებულთა, მსაჯულთა და ხალხის მხრით და მან უფალი იესო, როგორც გალილეელი, გაგზავნა იროდესთან. ბევრი რამეები გამოჰკითხა იროდემ უფალსა იესოს, მაგრამ მაცხოვარმა, რადგან იცო-

და, რომ უთაურს და ჭკუამოკლე იროდეს სურდა მხოლოდ თავისი უბრალო ცნობის მოყვარეობა დაეკმაყოფილებია და არა შეტყობა და დამორჩილება ჭემპარიტებისა, ხმას არ იღებდა მის წინაშე. მაშინ როდემ ბრძანა ჩაეცმიათ ქრისტესთვის თეთრი სამოსელი, როგორც იცვამდენ რომაელნი, როცა უმადლესი ადგილის მიღება სურდათ და ამით დასცინა ქრისტეს, როგორც იუდეელთა ზედა მეფობის შაძიებელს და უკანვე გაუგზავნა პილატუს.

როცა მაცხოვარი ერთი სამსაჯულოდან მეორეში გადაყავდათ, მისი გამცემელი იუდა, რომელსაც აწუხებდა და ჰქენჯნიდა სინდისი, რომ მან გასცა მასწავლებელი და მისი კეთილის მყოფელი, თვითონ დაისაჯა თავისი თავი. მან თავი ჩამოიხჩო.

პილატემ დაინახა, რომ მისი ნატვრა არ ასრულდა, ე. ი. ვერ აიცილინა თავიდან ქრისტეს განსჯა, იგი დარწმუნებული იყო, რომ მაცხოვარს სრულებით არავითარი დამნაშაობა არ მიუძღოდა და ამიტომ სურდა განეთავისუფლებია იგი და ან სიკვდილით მაინც არ დაესაჯა. ძველი აღთქმის პასექის დღესასწაულზე, იუდეელთა ჩვეულებისა-მებრ, ყოველ წლობით უნდა გაენთავისუფლებიათ ერთი პატიმართაგანი: ამიტომ პილატემ განძრახ ამოუყენა გვერდით უღანაშაულო ქრისტე კაცის მკვლელ ბარაბას, და რქვა ხალხს: ვინ გნებავს ოთხა ამათგანი და მოგიტეო თქვენ, ბარაბას ანუ იესო, რომელსა ჭრქვან ქრისტე? მაგრამ მღვდელთ-მთავრებმა და მოხუცებულთა ასწავლეს ხალხს, რომ ეთხოვათ ბარაბას განთავისუფლება, ხოლო იესო წარწყმოდონ (მათ. 27 17—20), პილატემ ხელახლათ ჰკითხა: რა უკვე უყო იესოს, რომელსა რქვან ქრისტე და რა ბარატე უქმნიას? (მათ. 27, 22—23). შეატრც ერთსა ბრძლსა გჭზაკებ ამისთანა (იოან. 18. 38) გაცოფებულმა გროვამ ხალხისამ, რომელსაც მოხუცემულნი აქეზებდნენ, დაიყვირა ჯვარს აცვ ეგე! უკეთუ ეგე განუტეოდ, არა ხარ მოყვარე კეისრისა, (იოან. 19, 12), როცა პილატემ დაინახა, რომ ვერაფერი გააწყო და ხალხში არეულობა უფრო ძლიერდებოდა, მოითხოვა წყალი, დაიბანა ხელნი წინაშე ხალხისა და რქვა: უბრძლო ვარ მე სისხლისაგან მაგისისა: თქვენ იხილეთ. ერმან მიუგო: სისხლი მაგისი ჩვენსზედა და შვილთა ჩვენთა ზედა; მაშინ პილატემ განათავისუფელა ბარაბა; ხოლო იესოს შიდატითა ჭსტა და მისტა მათ, რათა ჯვარ ეცვას. (მათ.

27, 24, 25, 27). მთავრის მხედრებმა მიიყვანეს იესო პილატეს სახლში, შეჭყარეს მას ზედა ნათესაგები იგი უოველი, გახადეს მას მისი სამოსელი, ჩააცვეს მას ქაღმიდი შეწამული, გააკეთეს ეკლის გვირგვინი, დაადგეს ქრისტეს თავზე, მარჯვენა ხელში მისცეს გრძელი ლერწამი იჩოქებდნენ მის წინაშე, დასცინოდნენ და ლანძღავდნენ: გიხაროდენ, მეუფეო ურათათა! ნერწყვიდნენ მას, ართმეგდნენ ლერწამს ხელიდან, სტემდნენ თავსა მისსა, და ოდეს განეიცხეს იგი, გახადეს ქაღამინდი იგი და შემოსეს მას თვისივე სამოსელი და წარეყვანეს იგი, რათა ჯვარს აცვას (მათ. 26, 30—31).

შეურაცყოფილი, წამებული, დაფლეთილი ქრისტე ხმა-ამოუღებლად მიდიოდა სიკვდილით დასასჯელ აღგილზე და თვითონვე მიჭკონდა ჯვარი, იარაღი თავის სიკვდილისა. და როცა დაიღალა ჯვარის-მტვირთველი, სიმონ კირინელი ღირსი გახდა ეტვირთა მაცხოვართან ერთად ჯვარი, რომლის წაღებაში შევლიდა იესოს.

და ბოლოს ძე ღვთისა აღიყანეს გოლგოთაზე, გაათიტვლეს იგი, სიცოფით გააკრეს ჯვარზე, რომელზედაც ხელნი და ფეხნი ლურსმებით მიაქედეს, და ამსახით ჯვარს აცვეს იგი ორ ავაზაკთა შორის.

ღვთაებრივი წამებული მწუხარებით დასცქეროდა თავის ბოროტ შეურაცხყოფელთ და მათ მაგიერ ევედრებოდა ღმერთსა და იტყოდა: მამაო, მიგუტევე მათ; რამეთუ არა იციან, რასა იქმან (ლუკა 23, 34).

აა დადგა მეექვსე ქამი დღისა, და უეცრად ბნელმა დაფარა ქვეყანა მეცხრე ქამამდე. ამ დროის განმავლობაშიდ უფალი იესო წვალობდა ჯვარზე, მაგრამ ხმა ამოუღებლად იტანდა ტანჯვათა.

ყოველივე, რაც კი წინასწარმეტყველები იყო ძველ აღთქმაში წინასწარმეტყველთაგან უფლისა ჩვენისა იესო ქრისტეს ცხოვრების, საქმეების და წამებათა შესახებ, აღსრულდა. უნდა შესრულებულიყო წინასწარმეტყველება მეფე და წინასწარმეტყველისა დავითისა: საჭმელად მადღევენ მე ნაღველსა და წყურვილის დროს მასმევენ ძმარსა (98, 22). აღსრულდა ესეც; დიდმა წამებულმა, როცა იხილა, რომ ყოველივე აღსრულებულ არს და რათა აღსრულოს წერილი იგი, მწუხარებით წარმოსთქვა: «მწყურის» (იოან. 19, 28.) ჯვართან მდგომარე მხედრებმა დაასველეს ღრუბელი ძრმითა, რომე-

ლშიდაც შერეული იყო ნაღველი, წამოაცვეს ლერწამზედ და მიადევს ქრისტეს პირზე. და ოდეს მიიღო ძმარი, შერეული ნაღველით, მხოლოდ შობილმა ქე ღვთისამ რქვა: ადესრუჯა!

ამ სიტყვების დროს ყოველივე შეიცვალა ბუნებაზე! ყოველივე, რაიცა ძველ აღთქმაში სხვა და სხვა და მრავალ გზის ნაწინასწარმეტყველები იყო იესო ქრისტეს ცხოვრების, საქმეების და წამებათა შესახებ, — აღსრულდა. აღსრულდა დაუსაბამო განაჩენი ზეციური მამისა: ღვთაებრივი მართლ-მსაჯულება დაკმაყოფილებულ იქნა, ცხოვნება კაცთა ნათესავისა აღსრულდა, დადგა დღე უდიდესი საიდუმლოების, რათა დაფარულ იქმნეს ქმნილებანი და მიენიქოს მათ ახალი ძალები, შესაწევნად, გასახარებლად, სანუგეშოდ და საცხოვნებლად! ძველმა სჯულმა დაკარგა ყოველივე ძალი, მისი მასწავლებლობა გათავდა, მისი მსხვერპლთ შეწირვა გამოიკვალა გოლგოთაზე შესრულებულ უმანკო სიკვდილით, რომელიცა დღეს და უკუნისამდე ყოველ დღე იხატება მსხვერპლში, რომელიც იწირება წირვის დროს, რათა უფუჯეს, რომეფსა ჰქმნეს იგი, არა წარწემდეს, არამედ აქნდეს ცხოვრება სუკუნო (იოან. 3, 15). როგორც კი მაცხოვარმა ქვეყნისამ წარმოსთქვა: ადესრუჯა! თვალები დახუჭა, თავი მოიდრიკა და მან მშვიდობით განუტევა სული. (იოან. 19, 30).

ამ დროს კრეტსაბეჟი იგი ტაძრისა განიხი ორად, შეითგან ვიდრე ქვედამდე; და ქვეყანა საფრად შეიკრპ და კლდენი განსქდეს; და საფლავნი ადევხენ და მრავალნი გვამნი კარდაცვალებულთა წმიდანთა ადსდგეს (მათ. 27, 52). მთელი ხალხი, რომელიც ამ სანახავების საცქერად შეიკრიბა, ფრიად შეშინდა, თვითონ ჯვართან იდგნენ ხალხნი (ასის თავი და მასთან ქრისტეს მცველნი, რომელნიც სარწმუნოებით იტყოდნენ: ჭეშმარიტად ქე ღვთისა იყო (მათ. 27, 54).

მუხლთა ზედა დავარდეთ, ერნო! დავარდეთ პირქვე უფლისა და მაცხოვრისა ჩვენისა საფლავის წინაშე, მტლეთ დავედვით ღვთაებრივ წამებულის წინაშე, რომელიც შეურაცხეს, აგინეს და ჯვარს აცვეს ჩვენი ცოდვებისათვის; განვიწმინდოთ გულნი ჩვენნი ცოდვებისაგან, მხურვალე ცრემლით და შემუსრვილი გულით ვენაბოროთ კაცთმოყვარეს ქრილობათა და ვევედროთ, რათა მოგვიტეოს მან ყოველივე ჩვენი შეცოდება და დაგვაყენოს კეთილსა გზასა ზედა.

დროა სასულიერო—მართებლობაა უხრად-ღება მიაქციოს.

არა ერთჯერ მიგვიტყვიან ჩვენი სასულიერო და საერო მართებლობის ეურადღება იმ უწესოებაზე, რომელიც სძირად ხდება ღვთის მსახურების დროს განსაკუთრებით ქალაქებისა და დაბების ეკლესიებში. ამ უკანასკნელ დროს, შედეგ „განმათავისუფლებელ მოძრაობისა“, ჩვენი, ესრეთ წოდებულნი, ჰატარა წიგნაკების კითხვით განათლებულნი და ზოგი მოსწავლენი ნამეტნავად ცუდად იქცევიან ეკლესიებში. მათი უზრდელი საქციელი ეკლესიაში ჩადენილი ქუჩებში და ბაზრებში ჩადენილ საქციელისაგან არაფრით არ განსხვავდება. მაგალითებრ ავიდოთ ბზობის კვირა და კვირგონის კურთხევის საიდუმლოს შესრულების დროს რას არ ჩადიან ზოგიერთი მოსწავლენი და ჰატარა წიგნაკებით განათლებულნი? ეკლესია წარმოადგენს მათთვის ბაზრის სასეირნო და სალახლანდარო მოვლენას და თავისუფლად მოქმედებენ: იცინიან, სუპრობენ, ოხუნჯობენ და ბაასობენ; ეკლესიიდან გამოვლენ თუ არა ქუჩაში განაგრძობენ თავიანთ სამარცხვინო საქციელს. გასეთებში სწერდენ, რომ ოცი გიმნაზიელი დაიჭირეს თბილისში ქუჩაშიო, რომელნიც ბზის ტოტებს ჰირის-სასეში გამვლელ გამომვლელთ სცემდენო...

მღვდელმა დაბებში და სოფლებში რა უნდა იღონოს ამ უწესოების წინააღმდეგ, განსაკუთრებით როცა თვითონ მღვდელ-მოქმედობს? ვებჭდავთ აქ იოანე ბქრეზის სიტყვას.

დ. დ. დ-ქე.

მკლესიანი მოლაპარაკეთ და მოცინაკეთ.

(წმ. იოანე ღვთისმეტყველის თხზულებიდან).

რა უღვთოებას ვხედავ ახალგაზდებში? რა უთაურობას ვნიშნავ მოხუცებულებში? არავინ არ ცდილობს სულის ცხოვებისათვის. მაგალითად: ეკკლესიაში სრულდება ლოცვა, — ყველანი გულგრილად სხედან, ახალგაზდებიც და მოხუცებულებიც, უფრო მოხუცებულნი, ვინც ახალგაზდები, იცინიან, ხითხითობენ, ლაპარაკობენ, და ერთი ერთმანეთს დასცინიან, როცა დაჩოქილნი არიან; როცა ასე ურიგოდ იქცევიან შენს გვერდით, რატომ არ მიაქცევ ყურადღებას? ნუ თუ არ შეგიძლია, რომ შენ გვერდით მოცინარნი და მოლაპარაკენი შეაჩერო და უსაყვედურო ურიგო საქციელი? თუ არ გაგიგონონ, მოუწოდებ მთავარს, რომ შენიშვნა მისცეს მათ, რომელნიც ურიგოდ იქცევიან ტაძარში; ისინი არც თვითონ ლოცვილობენ და სხვასაც უშლიან ლოცვას, ნუ თუ გეშინია მათი? თუ მათ გაგიბედეს რამე. სხვანი მოგეხმარებიან და დამნაშავეთ დატუქსვენ. თუ ასე მოიქცევი, მაშინ მიიღებ შესაფერ საჩუქარს ლოცვისათვის. ბატონის ოჯახში იმ მოსამსახურეს ვეძახით ერთგულს, რომელიც ცდილობს, რომ ყოველი ნივთი თავის ადგილს იღვას. ეხლა მითხარი: ვთქვათ, შენ დაინახე ვერცხლის ჭურჭელი, უბრალოთ დაგდებულნი, ნუ თუ არ აიღებ, კიდევ რომ ვალდებული არ იყო და არ შეიტან სახლში? ვთქვათ, შენ დაინახე ურიგოდ დაგდებული ტანთ-საცმელი, ვალდებული არა ხარ ყური უგდო ამ ტანთ-საცმელს და იმისი მტერიც ხარ, ვინც ვალდებულია ამ ტანთ-საცმელს მოუაროს, ნუ თუ ტანთ-საცმელის პატრონის პატივის ცემისათვის არ აიღებ ამ სამოსელს და რიგიან ადგილს არ დასდებ? ასე უნდა მოიქცე ახლაც, ახალგაზდები არიან ჭურჭელნი: თუ ხედავ, რომ იგინი ცუდად იქცევიან, დაარიგე, რომ რიგიანად მოიქცნენ; თუ შენ გერიდება, მე შემატყობინე, მე არ დავიხარებ, რომ შესაფერი დარიგება მივსცე ურიგოდ მომქმედთ; მე არ შემიძლიან ყველაფერს თვალი ვაღვენო. იმედია ამას მაპატიებთ. თქვენ ხედავთ, თუ რა უბედურება ხდება ქვეყანაზე. მე უმიზეზოდ არ მითქვამს, რომ ჩვენ ვართ გროვა თივისა, უწესრიგო ზღვა. მე იმას არ

ვამბობ, თუ რას აკეთებენ ისინი, არამედ მე მინდა გაჩვენოთ თქვენ, რომ აქ მომსვლელნი კძლევიან ისეთ ძილს, რომ თავის გარეშე ვერას ამჩნევენ. ეხლაც ვხედავ, რომ ზოგიერთები დგანან და ლაპარაკობენ, და ლოცვა-კი სრულდება; მაგრამ არიან ისეთი თავხედნიც, რომელნიც არა თუ მართო ლოცვის დროს ლაპარაკობენ, არამედ იმ დროსაც არ ჩუმდებიან, როცა მღვდელი ლოცვა-კურთხევას აძლევს მათ. თავხედობა! როდის ვიბრუნებთ სულის ცხოვრებისათვის? როდის გვინდა შევირიგოთ ღმერთი? როცა სათამაშოთ მიღობარ, ხედავ, რომ ყველანი რიგიანად იქცევიან და ყველანი ერიდებიან ურიგოდ მოქცევას. რაც უნდა ბევრი მლოცველი იყოს ტაძარში, ყველანი ვალდებული არიან ერთსულობით იყვნენ და ერთის პირით და ერთის სულით აღიდებდნენ უფალს. ასე უნდა მოვიქცეთ, ვინაიდან ჩვენ ყველანი შევადგენთ ერთ ეკკლესიას, ჩვენ ვართ წევრნი ერთი თავისა; ყველა ჩვენ ვართ ერთი სხეული; თუ სხეულის ერთი რომელიმე წევრი დარჩა უყურადღებოდ, მაშინ ამ წევრთან ერთად მთელი სხეული სუსტდება და ბოლოს იხრწნება. ამ სახით ერთი რომელიმე მლოცველის ურიგო მოქცევით ირღვევა წესიერება. სწორეთ გასაოცარია, შენ კარგად იცი, რომ მიღიხარ არა სათამაშოებზე და სხვა-დასხვა გასართობებზე, არამედ სალოცავად, მაგრამ ურიგოთ კი დგებარ? ნუ თუ შენ არ უწყი, რომ ანგელოსთა შორის დგებარ? მათთან ერთად გალობ მათთან ერთად სწირავ უფალს დიდებას, და ამავე დროს იცინი? გასაოცარია, რომ მეხი არ დაგეცე მა თავზე, როგორც დამნაშავეთ, ისე ჩვენც! ჩვენი საქციელი სწორეთ მეხის დაცემის ღირსია! ჩვენ შორის არის უფალი, იცქირება ზეციერი მხედრობა, შენ-კი მათ წინაშე დგებარ და იცინი, ან და არ უშლი სიცილს სხვებს, მაგრამ როდემდის უნდა გამხილოთ? როდემდის უნდა გისაყვედუროთ? ნუ თუ რიგი არ არის, რომ ასეთი გაფუჭებულნი როგორც ავაზაკნი, გარყვნილნი და აღესილნი ცოდვებით გავაძეოთ ეკკლესიიდან? როდის მოიშლიან ისინი სიცილს ღვთის-მსახურების დროს? როდის მიატოვებენ უბრალო ლაპარაკს ისინი, რომელნიც ხედვენ, რომ მღვდელი მათ ლოცვა-კურთხევას აძლევს და ისინი-კი იკრიკებიან და ლაზღანდარობენ? ნუ თუ მათ არ რცხვენიათ მათ

გარეშე მდგომარე პირების? ნუ თუ არ ემინიათ ღვთისა? ჩვენთვის საკმაო არ არის, ეს სულიერი უყურადღებობა, საკმაო არ არის, რომ ვლოცულობთ, მაგრამ ამავე დროს ჩვენი აზრი და გონება სულ სხვა საგნებზე ფიქრობს; ტაძარში ვიციხით და ვხარხარებთ! ნუ თუ აქ რაიმე სანახაობაა? ჩვენ რასაც ვაკეთებთ აქ, იმას აი აგერ სხვა აფუჭებს; შენ ცდილობ მოსპო ბოროტი, მაგრამ აგერ სხვა ხელს უწყობს ბოროტის გავრცელებას. ჩვენ ვსწმინდით უწმინდურებისაგან მათ, რომელნიც სათამაშოებიდგან მოდიან და თან მოაქვსთ მრავალი უწმიდურობა, ისინი კიდევ ხელახლა გარბიან იქით, რომ უმეტესი უწმინდურება შეიძინონ, თითქოს განგებ მიტომ ცხოვრობენ, რომ ჩვენ შრომა მოგვაყენონ, და მოვიდნენ უფრო დიდი უწმინდურობით, გაფუჭებულნი ზნეობით, საქციელით, სიტყვით და ყოველი თავისი მოქმედებით. შემდეგ ჩვენ ხელახლა უნდა გავწმინდოთ ისინი, მაგრამ არ გავა ცოტა დრო, რომ ისინი ისევ გაუწმინდურდებიან და გაივსებიან ცოდვებით. ამიტომ თქვენს თავს ვანდობ უფალს. და თქვენ, რომელნიც უცოდველად ატარებთ ცხოვრებას, გამცნებთ, რომ თქვენ პახუხს აგებთ წინაშე ქრისტესა საშინელსა მას განსჯის დღესა, თუ ვინმე თქვენგანი შენიშნავს ტაძარში მოლაპარაკეთ და მოცინართ და არ დაარიგებს და არ გაასწორებს მათ. ეს უკეთესი იქნება ლოცვაზე. თავი დაანებე ლოცვას და ასე ურიგოთ მომქმედო მიეცი დარიგება; მაშინ იმასაც მოუტან სარგებლობას და შენ სულსაც. ამ სახით ყველანი ღირსნი გავხდებით ღვთის სასუფეველისა, რომელსაც ველიროთ ყველანი მადლითა და კაცთ-მოყვარებითა უფლისა ჩვენისა იესო ქრისტესითა, რომელისთანა მამას სული წმიდითურთ ეკუთვნის დიდება, პატივი აწდა მარადის და უკუნითი უკუნისამდე“.

იყო დრო როდესაც ამისთანა სიტყვები დიდად მოქმედებდნენ ძველ ქრისტიანებზე. ეს ლანდელი ქრისტიანები სულ სხვაა. გადაათვალიერეთ ფრანგების ეკლესია ჩვენში და უცხოეთში და გვითხარით სდება რაზე იმისი მსგავსი რასაც ჩვენში ხშირად ვხედავთ? ვკონებ არა. რატომ არის იქ ეკლესიაში

სიწინარე? იმიტომ, რომ კარგი ხანია რაც იქ მოიფიქრეს ამაზე და გაცები ვახსოვდები, რომ წესიერება და სიწინარე ეკლესიაში არ დაირღვეს—რომელიმე თავსუდი კაცი-საგან. ჩვენშიაც მართალია დიდებულ ტაძრებში დიდი სიწინარე არის, იქ კი ვერავინ გაბედავს რაბეს, მაგრამ ნუ დაივიწყებთ ამისთანა დიდებულ ტაძრებშიაც საკმაო რიცხვია კაცებისა, რომელნიც არავის არ მისცემენ ნებას ლაპარაკობით, სიცილით და ხუმრობით სიწინარე დაარღვიონ. სოფლებში და დაბებში მღვდელს არავინ არა ეავს.

აგერ წინაშე ე-დ სამღვდლო ლეონიდეძი მიაქცია გენერალ-გუბერნატორის უურადლებას იმ უწესობაზე რომელიც ხშირად ხდება ეკლესიებში, განსაკუთრებით ქორწინების შესრულების დროს. გუბერნატორმა მოახდინა განკარგულება და გამოუცხადა ეკლესიაში მივლინებულ მღვდლების მოთხოვნის დროს მივიდნენ ეკლესიაში და თუ ვინმემ გაბედა მუსაიფობა სიცილი და ხუმრობა, არა თუ ეკლესიაში, არამედ ეკლესიის ეზოშიაც მღვდელ მოქმედების დროს შეუდგინონ ოქმი და უთუოდ სამსახუროს გადასცენ. ამ სამუშაოებამ კარგი გავლენა იქონია ზოგიერთ შეუგნებელ პირებზე, მაგრამ ხალხის თვალში მღვდელი ვარდება რაღაცა უსიამოვნო მდგომარეობაში და სოფლებში სად იმოვის კაცი პოლიციის მოხელეს ეველგან? საჭიროა, საჭირო ამ სამუშაოებში მოვლენას უურადლება მიექცეს ვისგანაც ჯერ არს.

დგკ. დ. ლამბაშიძე.

წერილი რედაქციის მიმართ.

მასუსხად რაფიელ ჩიხლაძეს.

„მწყემსი“-ს № 3-ში მოთავსებულია წერილი ბ. რაფიელ ჩიხლაძისა ჩემდამი მომართული. წერილი ერთობ უკუღმართად არის დაწერილი. მასში მოთხრობილი სიცრუე და საზიზღარი ცილის წამებაა. ვინაიდან შეიძლება გულუბრიყვლო მკითხველმა წერილში მოთხრობილი სინამდვილეთ მიიღოს და ჩემს საქციელს არა შესაფერი მსჯავრი დასდევს, იძულებული ვხდები ამ საპასუხო წერილში თავი გავიმართლო და ჩემსა და რაფიელს შორის ჩამოვარდნილი უთანხმოების ნამდვილი სურათი დაუხატო იმას, ვინც ამითი დაინტერესებული იქნება.

ბ. რაფიელი ჩვენს შორის მომხდარ უთანხმოების ნამდვილ მიზეზებს ხელს აფარებს, თავის ენას ესე ბოროტად ალაპარაკებს, ჩვენთან შეამხანაგების და შემდეგ მის ჩვენი ამხანაგობიდან გაძევებას ისეთი პირობებით გვიხატავს, რომ მკითხველს საბუთი ეძლევა მე დიდ დანაშაულად ჩამთვალოს რაფიელის წინაშე. ამასთან ბ. რაფიელი განგებ არ ლაპარაკობს მესამე ჩვენს ამხანაგზე, აწ განგებულ გრ. წულღისკირზე, რომელსაც ჩემზე არა ნაკლები დანაშაული მიუძღვის რაფიელის გაძევებაში, თუ კი იმისი ჩვენი ამხანაგობიდან გაძევება დანაშაულად ჩაითვლება. გრიგოლ წულღისკირმა ხან-მოკლე სიცოცხლით თავისი კვალი დაჩინა ცხოვრებას და საზოგადოებისაგან ღირსეულად იქმნა დაფასებული. რაფიელმა კარგად იცის, რომ ამ მხრივ გამოლაშქრებით ვერას მოიგებს, რადგან მას არავინ დაუჯერებს და მომდგა მე.

აი მოკლე შინაარსი მისი წერილისა. მას დაუარსებია ფოთში კერძო სასწავლებელი და ამ სასწავლებელში მასწავლებლად მიუღივარ მე. წარმოდგინეთ ჩემს სახელზე აუღია, მე კი იმისი ნდობით მისარგებლია და მისი საკუთარი შრომით და ხარჯით დაარსებული სასწავლებლიდან გამიგდია. ვალაპარაკოთ თვით რაფიელი. ის სწერს: „მასწავლებლად მიგადე ჩემს შკოლაში, რომლის გამართვაზე რამდენი შრომა და ხარჯი გავსწიე ვინ იცის?.. როგორ დამავიწყდება ის სურათი, როდენ-

საც თქვენ გაიგეთ თუ არა, რომ მე ვსარგებლობდი ძველი ნებართვით ჯერ-ჯერობით და ახალი ნებისათვის მხოლოდ მზად მქონდა ქალაქი, მთხოვეთ შემდეგი: „ახალ გაზდა კაცი ვარ, ახალი აზრების მიმდევარი და რომ სხვისთვისაც სასარგებლო ვიქმნე, მდგომარეობაც ხელს უნდა მიწყობდეს. ამიტომ იმედია უარს არ მეტყვი და შკოლის აღების ნებას მე დამითმობ, ჩემს სახელზე გამოვიტანო“. ამ სიტყვების შემდეგ, მიუხედავად იმ ცუდი ხმებისა, რომლებიც მას ჩემზე სმენია, ის გულუბრიყვლო გამხდარა და უფლება ჩემს სახელზე გამოუტანია- ნუ თუ ეგ შეიძლება სიმართლე იყოს? რაფიელმა, როგორც იტყვიან, მიწაში რაც არის ის იცის და როგორ მოხდა ის, რომ არ დაუფიქრა, თუ რად მინდოდა უფლების ჩემ სახელზე გამოტანა? რაფიელი, როგორც თვითონ ხშირად იტყოდა და ამით კიდევ ამაცობდა, სხვას თუ ატყუილებდა, თორემ თვითონ არასოდეს არ მოტყუებულა და ჩემგნივ როგორ მოიტყუილებდა თავს? სულ სხვა სურათი წარმოგვიდგება თვალ წინ, თუ კი სინამდვილეს მივაქცევთ ყურადღებას და არა უკუღმართად რაფიელის მიერ მოთხრობილ ამბავს.

მე არასოდეს არ მითხოვნია რაფიელისათვის მასწავლებლად მივედე მის მიერ დაარსებულ შკოლაში. რაფიელის შკოლა არავის გაუგონია, რადგან მას არავითარი შკოლა არ დაუარსებია არც ფოთში და არც სხვა ქალაქში. მე მოლაპარაკება მქონდა გრ. წულღისკირთან, რომელიც ფოთის კერძო სასწავლებლის ინიციატორად უნდა ჩაითვალოს. მან მთხოვა შეევამხანაგებოდი მას და კერძოდ გვემზადებია მოწაფეები. მეც დავთანხმდი. ჩიხლაძე იმ დროს ფოთში არ ბრძანდებოდა. იმის შესახებ წულღისკირმა მაცნობა შემდეგი: „ერთი მოხუცი მყავს სახეში, ის დევნილია მთავრობისაგან და ეხლა უადგილოდ იმყოფება ქუთაისში. მე შეპირებული ვარ ამხანაგად ავიყვანო ის, თუ კი მოწაფეები საკმაოდ გვეყოლება“. ჩიხლაძე მე ამ ამბავის შემდეგ გავიცანი ქუთაისში. მის შესახებ ბევრი არა სასიამოვნო ხმა გადმომცეს სასულიერო სასწავლებლის მასწავლებლებმა. მათ მითხრეს, რომ რაფიელმა ორ სასწავლებელში, სასულიეროში და სამეურნეოში მასწავლებლობის დროს მთელი ეპოპეია შექმნა თავისი მოქმედებითა. ისიც მიწინას-

წარმეტყველებს, რომ მალე ჩვენს შორისაც ჩამოვარდება უთანხმოება.

არ გასულა ერთი კვირა ჩვენი შეამხანაგების შემდეგ და რაფიელ ჩიხლაძისა და წულეისკირ შორის ჩამოვარდა უთანხმოება. მიზეზი ამისი ის იყო, რომ რაფიელი გამოდგა „მიდი-მოდის“ პრინციპის კაცი და მტკიცე რწმენის ამხანაგთან ის როგორ მოეწყობოდა. პირველი კონფლიქტი როგორც იყო მოვაგვარე, მაგრამ პირველს მოყვა მეორე, მეორეს მესამე. თავისი უმგვანო საქციელით ჩიხლაძემ მოთმინებიდან გამოიყვანა წულეისკირი და იქამდის მიიყვანა ეს კაცობრიობისადმი სიყვარულით აღსავსე ადამიანი, რომ წულეისკირმა საბოლოოთ გადაწყვიტა ჩიხლაძის გაძევება. ჩიხლაძესთან ჩვენ ლაპარაკი არ გვქონია იმის შესახებ, რომ ჩემთვის დაეთმო შკოლის გახსნის უფლება. ასეთი უფლება მისთვის არავის არ მიუნიჭებია. მხოლოდ, რაც შეეხება იმას, რომ უფლება ჩემს სახელზე იქმნა აღებული და არა ჩიხლაძისა, ეს იმი-თი აიხსნება, რომ ჩვენ არ გვსურდა მასთან რაიმე დამოკიდულება გვქონოდა. მას შემდეგ წულეისკირი რუსეთში აპირებდა წასვლას. ჩიხლაძის მაგიერი მასწავლებელი მას ქუთაისიდან უნდა გამოეგზავნა. აი რას მწერდა ამის შესახებ გრ. წულეისკირი: „ჩემი ტელეგრამა მოგივიდოდა და უსათუოდ აიყვანე მასწავლებელი ქალი. ეხლა მას (ჩიხლაძეს) მაინც არაფერი ექნება სათქმელი. თუ მაინცა და მაინც შეგეცოდოს და მოგერიდოს, დავეხმაროთ სენაკში დავაბინაოთ.“ სწორედ ჩემი შეცოდების შედიგი იყო, რომ მასწავლებელი არ ვიქირავე და კიდევ გავაჩერე ჩიხლაძე ჩვენთან ორი თვის განმავლობაში. ისეთი სულიერი ტანჯვა მომაყენა ჩიხლაძემ, რომ დავაპირე თავი დამენებებია მასწავლებლობისათვის ფოთში. ორი თვის შემდეგ წულეისკირიც დაბრუნდა რუსეთიდან. რაფიელი ჩამოვარდა უხერხულ მდგომარეობაში. ორივე ამხანაგებთან მომდურებული დარჩა. რალა უნდა ექმნა, კიდევაც მოგვშორდა. ამის შემდეგ შესდგა სამედი-ალროო სამართალი. ჩიხლაძე ლაპარაკობს, რომ ვითომც ჩვენ თავიდან ფეხებამდის უმართლო და-ვრჩით სიმედიატორო სამართალში. ამას სტყუის ბ. რაფიელი. მედიატორებს ჩვენ არ გავუმტყუ-ნებივართ და არც რაფიელი გაუმართლებიათ. მხო-

ლოდ ჩვენ გვთხოვეს შევსულიყავით იმის ცოლ-შვილის მდგომარეობაში და გვეგზავნა ხუთი თვის განმავლობაში მესამედი ნაწილი იმ წმინდა შემოსავლისა, რომელიც ხარჯს გადარჩებოდა. ჩვენ ამაზედ არ დავთანხმდით და განვაცხადეთ სურვილი სასწავლებლის დახურვისა, თუ კი რაფიელი ხელ-წერილს მოგვცემდა, რომ ხარალში შეგვიდგებოდა. ამაზე ჩიხლაძე არ დათანხმდა, მერე ჩვენ წერილობით მივმართეთ ერთ მედიატორეთაგანს, რომ რაფიელს გამოეგზავნა თავისი მაგიერი კაცი მასწავლებლად და თავის ნაწილიდან ჯამაგირი ეძლია, რაც დარჩებოდ, ათვითონ წაელო არც ამაზე დასთანხადა ბ. რაფიელი.

დასასრულ არ შემიძლია არ ვთქვა, რომ ჩემი წყალობით იყო, რომ ოთხი თვე ცოტად თუ ბევრად პურს აწვდიდა თავისს ცოლ-შვილს რაფიელი. ის მუშაობდა დღეში ოთხ საათს, მე კი თორმეტ საათს, ნაწილი კი ჩემსავით გაქონდა. ასე უსინდისო ექსპლოატაციას უწევდა ჩემს შრომას და ერთხელაც არ უთქვამს ჩემთვის, ზედმეტი შრომისათვის მეტი ნაწილი მიმელო შემოსავლისაგან. აუტანელ შრომას მოყვა ჩემი ჯანმრთელობის დაკარგვა და თუ აქედან წილს მოითხოვს ბ. ჩიხლაძე, მიირთვას. იმ აზრებს, რომელმაც მე ვემსახურები, თავისი მიმდევრები ყავს და იმათთან ვერც რაფიელი და ვერც მისი ვექილის ზესტაფონელი ასოთ-ამწყობის პროვოკაცია სახელს ვერ გამიტებს.

ამ წერილით ვათავებ ჩემს პირველსა და უკანასკნელს პასუხს რაფიელ ჩიხლაძესთან. ფოთის კერძო სასწავლებლის გამკ

მირიან ბასილია

პასუხის პასუხი მირიან ბასილიას.

თქვენი საპასუხო წერილი, ბ. მირიან, ყველაფერს მოგვითხრობს, გარდა სიმართლისა. სათქმელი ისაა, რომ ყველაზე მეტად იმას მიკიჟინებთ რატომ მესამე ამხანაგი, ინციატორი სასწავლებ-

ლისა, გრიგოლ წულეისკირი არ ვახსენებ ღია წერილში და ამით ვითომ მას რაღაც ჩირქი მოვცხებ, პატივი არ ვეცი. მე არავითარი უპატივცემულობა არ გამომიხატავს შესახებ წულეისკირისა იმით, რომ, როგორც გარდაცვალებულს, ყოველ საქმეს ამ ქვეყნიერად მოცილებულს, აღარ შევხებ, რადგან ეს არც საჭირო იყო ჩვენთვის და თქვენ კი იმისთანა რამეებს ალაპარაკებთ მას, რომლითაც სრულიად ამცირებთ მის კაცობას და ნიჭს, გამოგყავთ სიცრუის მოლაპარაკეთ. ამბობთ საპასუხო წერილში ვითომდა ბატონი წულეისკირის სიტყვებს ჩემს შესახებ: „ერთი მოხუცი მყავს სახეში, ის დევნილია მთავრობისაგან და ეხლა უადგილოდ იმყოფება ქუთაისში; მე შეპირებული ვარ, ამხანაგად ავიყვანოვო“. გამოდის, რომ ბ. წულეისკირს მხოლოდ სახეში ვყოლებივარ და განზრახვა სკოლის დაარსებისა ფოთში მაშინ, როდესაც, ბ. ბასილია პირველად მოველაპარაკა ფოთში მასწავლებლობის შესახებ ბ. წულეისკირს, არც კი მქონია გაგებულება. მაგრამ თუ ეს ასე ყოფილა, მკითხველი თვითონ მიხვდება შემდეგისაგან. გადაწყვეტით თუ არა ფოთში კერძო სასწავლებლის დაარსება, მე და ბ. წულეისკირი (ის ცოლიან) ბარგი-ბარხანით გავემგზავრეთ იქ 1908 წლის აგვისტოს ბოლო რიცხვებში და დავდექით გურიის ქუჩაზე, თათარიშვილის სახლში. გამოვაცხადეთ რა აფიშებით სკოლის გახსნა (ვხელაძღვანელობდით პოლციასთან ჩემი ძველი ნებართვით იანოვსკისაგან 17 ოქტომბრიდან 1887 წლისა, რასაც თქვენ, რაღაცა მიზნით, აგრე უარჰყოფთ), მე და ბ. წულეისკირი, შეუდექით ბავშვების მიღებას და სხვათა შორის პირველი მოწაფეები ჩვენი იყვნენ სახლის პატრონის შვილი თათარიშვილი და ცაავა, უკანასკნელთან პირობა შეეკარით და ის პირობა, პირველ სექტემბერს დაწერილი, ჩემს ხელშია დღესაც. ეს ის პირობაა, რომელსაც თქვენ მე 1908 წლის 3 იანვრის წერილით მთხოვეთ და რომლის თქვენზე გადმოუცემლობას ის შედეგი უნდა მოყოლოდა, რომ მეორე დღეს (4 იანვარს) დანიშნულ სამედიცატორო სამართალში არ გამომყვებოდით.

შევკრიბეთ რა რამდენიმე მოწაფე, დავიჭირავეთ 4 სექტემბერს ხოშტარიას სახლი სასწავლებლისთვის, დავსწერეთ „კანტრაქტი“, მოვაწერეთ ხელი და იმ დამესვე წამოვედი ქუთაისში მასწავ-

ლებლის საშოვნელად, მაგრამ მე ძირულაში შევეხვიე და მეორე დღეს საღამომდის არ ჩავსულვარ ქუთაისში. ჩემთან ერთად მოდიოდა მასწავლებელი ბესარიონ დევიძე, რომელიც შემპირდა მეორე დღეს (6 სექტემბერს) ერთი კარგი მასწავლებლის ჩემთან მოყვანას მოსალაპარაკებლად. სახლში ტელეგრამა დამხვდა წულეისკირიდან (ეს ტელეგრამა ხელში მაქვს): მასწავლებელი აღარ წამოიყვანა, აქ ვიშოვე, მირიან ბასილია, თვითონაც მოველაპარაკებო. თან თქვენც ჩამოსულიყავი საღამოს ქუთაისში და რადგან სახლში არ ვიყავი, დაგებარებია: როდესაც მოვიდეს, შემატყობინეთ, მინდა მოველაპარაკო, თუ არავის ვარიგებიაო დილას ადრე გამოგიგზავნე გერმოგენ ბრეგვაძე, მოენახე საღამო ბერძნის სახლში ჯაქვის ხიდთან და მოხვედით კიდევ. რაც წინედ დავწერე თქვენი ლაპარაკის შესახებ, იმას არ განვიმეორებ, მაგრამ გაგახსენებ ნიშნეულობას სხვათა შორის თქვენი სიტყვებიდან: „კაცო! დეკანოზ მელიტონ კელენჯერიძესთან ვიყავით ორივე ცოლ-ქმარი ხარჯში ბავშვებს ვუმზადებდით და სხვა ბავშვების იმედიც გვქონდა, მაგრამ იქ ყოფნა ხელს არ მომცემდა და გამოვექეციითო. ამ ლაპარაკის დროს მოგვისწრეს ბესარიონ დევიძემ და სისო კიკაჩიშვილი, რომელსაც მე უარი უთხარი, რადგან თქვენ მოგეცით ადგილი და შევპირდი, თუ კიდევ გაიხსნებოდა ადგილი სასწავლებელში, მოვიწვევდი. ასეც მოხდა და ის კიკაჩიშვილი მასწავლებლად იყო ჩვენთან მანამდის, სანამ მე ვიყავი და შემდეგ ისიც გაგექცათ, როდესაც თქვენი უსამართლობა დაინახა, ჩემს შესახებ ყველა ამას უარსჰყოფთ თქვენ? იმასაც უარს ყობთ, რომ რამდენიმე დღის შემდეგ ჩამობრძანდით ორივე ცოლ-ქმარი და დაგებარეთ ჩემ ნაქირავებ სახლში და თუ მე არ ვერიე ამ საქმეში, რითი მოხდა ეს? ამის შემდეგ მე საქიროდ აღარ მიმაჩნია ვამტკიცო სიცრუე თქვენი პასუხისა. მხოლოდ ღირს შესანიშნავია ის ადგილი, სადაც თქვენ მოგყავთ ბ. წულეისკირის თქვენდამი წერილის სიტყვები: „რაფიელი, თუ მაინცა და მაინც შეგეცოდს და მოგერიდოს, სენაკში დავაბინაოთო“. როგორც ჰგავს ერთი მინისტრთა კომიტეტის თავმჯდომარე ბრძანებულხართ მაშინ, მეორეკი ერთი მინისტრთაგანი, თორემ

უბრალო კაცს რად შეუძლია ამისთანა მოწყობა გასცევ. ფსუს, ბასილი!

ღირს შესანიშნავი ადგილია შემდეგიც: „მედიკატორებს ჩვენ არ გაუმტყუნებივართ... მხოლოდ გვთხოვეს შევსულიყავით მის (ჩემს) მდგომარეობაში და გვეგზავნა მესამედი ნაწილი იმ წმინდა შემოსავლისა, რომელიც ხარჯს გადარჩებოდა. ამაზე ჩვენ არ დავთანხმდით და განვაცხადეთ სურვილი სასწავლებლის დახურვისა, თუ რაფიელი ხარჯებში არ შემოგვიდგებოდაო (რადგან არ შემოგვიდგებოდა მე, ალბათ დახურეთ სასწავლებელი. არა?!) მერმე წერილით მივმართეთ ერთ მედიკატორათაგანს (ალბათ ხელ-ახლად გადასაწყვეტათ), რომ რაფიელს გამოეგზავნა თავისი მაგიერი კაცი მასწავლებლად და თავისი ნაწილიდგან ჯამაგირი ეძლია, რაც დარჩებოდა, თვითონ წაეღო. არც ამაზე დათანხმდა ბ. რაფიელიო.“ განა შეიძლებოდა ამაზე დათანხმება?! სასწავლებელი სამიკიტნო ხომ არაა, სხვა აშრომო და სარგებელი შენ წაიღო. რომელი დროის აზრებია ესა. ვინც იშრომებს, ნაშრომიც იმან უნდა წაიღოს. მაგრამ „კოკასა შინა რაცა სდგას იგივე წარმოსდინდებისო“ ნათქვამია და დე თქვენც მეტი არ მოგეთხოვებათ.

კმარა იმისი მტკიცება, რომ მე მონაწილე ვიყავი ამ საქმეში და ვერაგულათ მომაცილეთ. ამიტომ დასჯილი ხართ და რაც დაგედვათ, უნდა გადაგიხადოთ, თუმცა მკითხველებს თავს აბრალით: „აუტანელ შრომას მოჰყვა ჩემი ჯან-მლთელობის დაკარგვა და თუ აქედგან წილს მოითხოვს ბატონი ჩიხლაძე, მიირთვასო (თქვენზე მეტსაც შრომობენ და არა მარტო ორი სამი თვე, მაგრამ ჯანმრთელობა არ დაუკარგავთ. თქვენსგან წარდგენილი ანგარიშის მიხედვით გადაწყვიტა სამედიკატორო სამართალმა 50 მან. თქვენი და თუ გნებავს მესამედი წავიღო წმინდა შემოსავალიდგან, იმაზედაც თანახმა ვარ. თქვენსგან დაწერილი ნოემბრის ანგარიშიდგან სჩანს, რომ შემოსავალი 287 მან. და 38 კ. ყოფილა ამაზე თუ მოიმატებდა შემოსავალი, თორემ არ მოიკლებდა და თუ მოიკლო, თქვენი ბრალი იქნება და არა ჩემი.

გთხოვთ, თუ წართმევა არ გინდათ და უარს არა ჰყოფთ მედიკატორების გარდწყვეტილებას და წერილობით მრავალ გზის განცხადებას, ერთი

თვის განმავლობაში დამინიშნე დრო, მოვიყვანოთ მოანგარიშე კაცები და, რაც მერგებოდეს, მომეცი. იკმარეთ ის, რომ სამუდამო ლუკმა წამართვით.

რაფიელ ჩიხლაძე.

უშრნალ-გაზეთიკილგან.

ოსმალეთი.

„ტანინ“-ის აზრი რუსეთ-ავსტრიის შეთანხმებაზე.

ოსმალეთის მთავრობის ოფიციალური გაზ. „ტანინ“-ი სასტიკად არჩევს ავსტრია-რუსეთის შეთანხმების მუხლებს.

გაზეთი თავდაპირველად ამტკიცებს, რომ ავსტრიასა და რუსეთს არც შეეძლოთ სხვა პირობით შეთანხმება, მათ აუცილებლად უნდა ეკისრათ ბალკანეთის სახელმწიფოთა ეხლანდელ მდგომარეობის დაცვა, რადგან ამ მდგომარეობის დარღვევა უთუოდ გამოიწვევს მკაცრ პროტესტს ბალკანეთის სახელმწიფოთა და დაინტერესებულ დიდ სახელმწიფოთა მხრივ.

ყველაზე დაწვრილებით გაზეთი არჩევს შეთანხმების იმ მუხლს, რომელის ძალით ავსტრიამ და რუსეთმა დახმარება უნდა გაუწიონ ოსმალეთის ახალ წეს-წყობილებას და შენიშნავს, რომ ოსმალეთის მთავრობას სრულებით არა სჭირია უცხო სახელმწიფოთა შემწეობაო. რუსეთი და ავსტრია სულ ტყუილ-უბრალოდ შეიწუხებენ თავს ოსმალეთზე ფიქრით; მათი მზრუნველობა სულ მეტი იქნება. ოსმალეთის კონსტიტუცია სხვისა დაუხმარებლადაც უზრუნველჰყოფს ოსმალეთის ყველა მოქალაქის თანასწორობასო. დასასრულ, გაზეთი გულმოსული სწერს: „ჩვენ იძულებულნი ვართ გამოვაცხადოთ, რომ ჩვენის უფლებების უზრუნველყოფა უცხო სახელმწიფოთა მიერ სულ მეტად მიგვაჩნია. რუსეთი და ავსტრია არ იშლიან იმ ქცე-

ვას, რომელსაც ისინი შეაჩვია ოსმალეთის ძველმა წესწყობილებამ. ეს ორი სახელმწიფო წინანდებურად მედიდურად ეკიდება ოსმალეთს და დღემდე ერევიან მაკედონიის საქმეებში. მათი დიპლომატები ისე შეეჩვივნენ ამნაირ ქცევას, რომ ეხლა ახალ ოსმალეთსაც ძველებურად ექცევიან“.

ომასლეთის მთავრობის ოფიციალის აზრი თუმცა არ შეეფერება „ძალთა რეალურ განწყობილებას“, მაგრამ მაინც დიდი ყურადღების ღირსია, რადგან „ტანინ“-ი გამოსთქვამს ოსმალეთის მთავრობისა და ახალგაზდა ოსმალთა წრეების აზრს. („რ ვ.“)

* * * კუსტინოვიჩის შესახებ. გაზ. „ნოვ. რეკ“-ში მოთავსებული ამავი, რომ ცნობილ მასწავლებელ კუსტინოვიჩის სამოსწავლო ოლქის მზრუნველმა საყვედური გამოუცხადავო, მართალია, მაგრამ ჩვენი მხრით შეკრიბილ ცნობებით, ეს ამბავი სრული არ არის. გარდა საყვედურისა, მზრუნველს შენიშვნა მიუტოვა გიმნაზიის ადმინისტრაციისა და პეტაგოგიურ საბჭოსთვის, რომ მათ შესაფერი ზომები არ მიუღიათ კუსტინოვიჩის ინცინდენტის დასამთავრებლად თვით გიმნაზიაში და საქმე იმდენად გაზვიადდა, რომ სახელმწიფო სათათბირომდისაც კი მივიდაო. ამას გარდა, მზრუნველს წინადადება მიუტოვა პედაგოგიურ საბჭოსთვის, ზომები მიიღოს მოსწავლეთა დასაწყნარებლად. საბჭოს ამაზედაც უკვე ჰქონია მსჯელობა და იმ აზრზე დამდგარა, რომ კუსტინოვიჩმა უნდა დაიაროს უფროსი კლასები და გულწრფელად აღიაროს, რომ მას არავითარი სურვილი არა ჰქონია ცნობილ სიტყვების წარმოთქმით მოსწავლეთა ეროვნული გრძობა შეერაცყო. რამდენადაც ჩვენ გავიგეთ, ეს გადაწყვეტილება პედაგოგიურ საბჭოს ერთ-ხმად მიუღია და კუსტინოვიჩიც დათანხმებულია ასეთ ბოდიშის მოხდაზე, მაგრამ ასეთ ბოდიშის მოხდაზე, დღემდე არც ერთი სიტყვა ამ გადაწყვეტილებისა არ შესრულებულა. რა არის ამისი მიზეზი, არ ვიცით, ხოლო ბოროტი ენები ამბობენ, რომ კუსტინოვიჩზე იმოქმედეს „ქეშმარიტ რუსმა“ პედაგოგებმაო. ტვ. რუსულ გაზეთებში მოთავსებულმა ცნობამ ამავე კუსტინოვიჩის შესახებ, რომ იგი უმცროს კლასებში ბავშებს უდიერად ეპყრობა და ხშირად სცემს და მუხლებზე აიოქებსო, როგორც ჩვენ გავიგეთ გიმნაზიასთან დაახლოვებულ პირთაგან,

არავითარი გავლენა არ იქონია გიმნაზიის მმართველებზე. გაზეთის შენიშვნა უყურადღებოდ დასტოვეს თურმე და არავინ არ შეიწუხა თავი გაეგო, რამდენად მართალია გაზეთებში მოთავსებული ამბავი. რომ მოესურვებინათ, ადვილად გაიგებდნენ, რომ არა ერთი და ორი ყმაწვილია თურმე გაღახული მასწავლებელ კუსტინოვიჩის მიერ. ამის შესახებ უტყუარი ცნობები აქვთ თურმე აღმზრდელებს და თვით გიმნაზიის ადმინისტრაციასაც, მაგრამ თუ დღეს დღეობით საქმე მიუყრებულისა, მარტო იმი. სთვის, რომ კუსტინოვიჩის ინცინდენტი უფრო გაამწვავონ. (დრეკება)

* * * სალანიკი. მესამე კორპუსის უფროსებს თათბირი აქვთ. ხმა დადის უფროსების უმრავლესობა მშვიდობიანობის და შერიგების მომხრე, მხოლოდ ჯავიდ-ფაშა თხოულობს სასტიკ ზომების მიღებას, რისთვისაც ჯავიდ-ფაშას სიტყვით 50,000 ჯარის-კაცია საჭირო. ელბასანის მიდამოების ცხოვრებლებიც უკმაყოფილონი არიან ახალი გადასახადებით, სპატში ალბანელებმა განდევნეს ფულის მომკრეფები. იქ გაიგზავნა ჟანდარმების რაზმი და სალდათები. სალონიკში ამ ჟამად სდგანან აესტრიის ორი ჯავშნიანი გემი და ერთიც ნაღმოსანი.

სალანიკი. შეფკეთ-ტურგუტფაშამ განცხადებით შეატყობინა ალბანელებს, რომ ეკსპედიცია მშვიდობიანობის დასამყარებლად და დამნაშავეების დასასჯელად არის გამოგზავნილიო. ტურგუტ-ფაშა მოაგონებს ალბანელებს თუ რა დეაწული მიუძღვით სამშობლოს წინაშე და იწვევს გასცენ ამ აოხრების მეთაურნი.

საერო განათლების მინისტრის ბრძანებით მთავრობის ადგილობრივ გიმნაზიიდან განდევნეს ალბანურ ენის სწავლება.

სალანიკი. პრიშტინის ახლო შეფკეთ-ტურგუტ-ფაშამ დაათვალიერა ჯარი. ეკსპედიციის უფროსმა ჯარს სიტყვით მიმართა. მან მოაგონა სალდათებს მიღებული ფიცი და სთხოვა, ვისაც არ გინდათ მონაწილეობა მიიღოთ ალბანელების დამშვიდებაში, განხედ გადითო. ასეთი არავინ აღმოჩნდა. შესაძლებელია, რომ ოსმალეთის ჯარის მთავარი სადგომი ლიბლიანში იყოს. აქ ფერიზოვიჩიდან ხელახლად გაიგზავნა 8 ბატალიონი.

სალანიკი. ჯარმა მოქმედება დაიწყო 9 აპრილს ჯარის 9 ბატალიონი ზარბაზნებით 3 რიზრენის

გზით, სტიმლიუსკენ გაემგზავრა. ჯარს უფროსობს ტურგუტ-ფაშა სოფლის გილანცინ და სმიტლიუს შუა ჯარს ალბანელებთან შეტაკება მოუვიდა. ერთი საათის განმავლობაში ზარბაზნებს ესროდნენ სოფლებს გოდანცს და რაჩაკს. ჯარმა ღამე სტიმლში გაატარა. ღამე ჯარს თავს დაესხნენ ალბანელები, რამაც ხანგრძლივი სროლა გამოიწვია. 10 აპრილს ჯარი ორ რაზმად გაიყო ერთი რაზმი წავიდა პრიზრეში და დავალებული აქვს გაჰთანტოს რაშტანის ახლო შეგროვილი ალბანელები, მეორე—ლიპლიანისკენ რიზორის და ეზერცის ახლო შეკრებილ ალბანელების გასათანტავად. ფერიზოვიჩში დარჩა პირველ კორპუსის მეშვიდე პოლკი.

ახალი ამბები და შენიშვნები

* * * საეკლესიო სკოლების მასწავლებლები. „რუსკ. ვედ.“ იუწყება: სინოდთან არსებულმა სამოსწავლო კომისიამ დაადგინა საეკლესიო სკოლების მასწავლებლები პენსიით უზრუნველყოს. კომისიამ მიიღო საპენსიო წესდება, რომელიც ამ მოკლე ხანში სინოდს წარედგინება.

* * * თვითმკვლელობა. 17 მარტს ქალაქ კრონშტატში თავი მოუკლავთ 15 წლის ქალს ივანოვას და მის მეგობარ ქალს, 17 წლის ტებლოვას. ივანოვა და ტებლოვა ერთ ოთახში სცხოვრობდნენ— ორთავეს ერთად გადაუწყვეტიათ თავის მოკვლა, რაიც უკვე სისრულეში მოიყვანეს. აღსანიშნავია, რომ უკანაასკნელ დროს რუსეთში ძალიან გახშირდა თვითმკვლელობა. საინტერესო კიდევ ის არის, რომ რამდენიმე კაცი (ორი ან სამი) ერთად სწყვეტავენ თავი მოიკლან და კიდევაც სისრულეში მოჰყავთ თავიანთი განზრახვა.

* * * მტრე სტატისტიკა. ყველას ეცოდინება, რომ რუსეთში აუარებელ არაყს სვამენ. ამის დასამტკიცებლად მოვიყვანთ ერთ პატარა ცნობას. მარტო სიმბირსკის გუბერნიაში 1908 წელს დაუღლებიან 971,814 ვედრა არაყი, სულ 9,718,640 მანეთის არაყი. თუ მივიღებთ მხედველობაში სიმბირსკის გუბერნიის მცხოვრებთა რიცხვს, გამოვა რომ თვითეულ სულს დაუღლეია ორი ვედრა არაყი.

* * * სოფ. მგალობლიშვილის გადაღობა. 20 მარტს, როდესაც ქართლ-კახეთის სასინოდო კანტორაში კრება დასრულდა, მისაღებ დარბაზში მოხდა გამოთხოვება. გამოეთხოვეს კანტორის მდივანს, ცნობილ მწერალს, სოფ. ზაქ. მგალობლიშვილს, რომელიც თავისის თხოვნით გადადგა სამსახურიდან. გამოთხოვებას დაესწრო კანტორის ყველა მსახური—მოხელენი და საქართველოს ექსარხოსი. მგალობლიშვილს სამახსოვროთ მიართვეს წმ. ნინოს ხატი. ექსარხოსმა შემდეგის სიტყვით მიჰპართა სოფ. მგალობლიშვილს:

„სოფრონ ზაქარიას ძეგ! ოცდა ხუთმეტე წელიწადი გიმსახურიათ საქართველოს საექსარხოსოში ქართველ სასულიერო წოდებისათვის, თან-ღათანობით გისრულებიათ სხვა-და-სხვა თანამდებობანი: ყოფილხართ მასწავლებლად სასულიერო მასწავლებელში, ყოფილხართ მდივნად საეპარქიო კანცელარიაში და ბოლოს—მდივნად სინოდალურ კანტორაში. ამ სამსახურმა შეგძინათ თქვენ ღრმა ცოდნა საექსარხოსოს საქმეებისა, როგორც ძველის, ისე აწ წარმოებულისა კანტორაში. თქვენი შრომა ღირსეულად დაათვასა უმაღლესმა მთავრობამ და გიწყალობათ თქვენ ორდენი წმ. სტანისლავისა და ანასის.

* * * რკინის გზა კავკასიონის მთაზე. „ბაკუ“-ს პეტერბურგიდან დეპეშით ატყობინებენ: გზათა სამინისტროში არსებულმა კომისიამ მიიღო რკინის გზის გაყვანის შესახებ პროექტი. დასახულია ორი მიმართულება: გზამ უნდა გაიაროს ან მდინარე ასის და ხევსურეთის არაგვის ხეობებში და გადავიდეს არხონტის უღელ-ტეხილზე, ან არდონის და ლიხავის ხეობით გადაიაროს ჯომარის უღელტეხილი და გადმოვიდეს გორში.

* * * სენატორი რეინკე. კავკასიის სამოსამართლო დაწესებულების რევიზორად დანიშნეს სენატორი რეინკე, „კასპი“-ს სიტყვით, რეინკეს თანაშემწედ მიუწვევია ათი მოხელე და აპრილის შუა რიცხვებში ტფილისში ჩამოვა. რევიზია შემოდგომამდე გასტანს.

* * * მარშლების აჩვენების გაბათილება. აქ ხმა დადის რომ თავად-აზნაურთა აჩვენებები, სამი მაზრის მარშლის ვარდა, მთავრობას უკანონოდ უცვნიდა და არჩვენები გაუბათილებია.

* * * რკინის გზა თბილისიდან კავკასიამდე. „ბაკუ“-ს პეტერბურგიდან დეპეშით ატყობინებენ: 23 მარტს საბოლოოდ გადასწყდება კავკასიის მთაზე ტფილის-კავკავის რკინის გზის ბედი.

*** * შანტაჟისტები.** 20 მარტს ელისაბედის ქუჩაზე მცხოვრებმა ქალმა მარიამ ყუკოვსკისამ პოლიციას განუცხადა: ბაზრიდან შინ დაბრუნებისას ჩემი ბინის შესავალში ვნახე გუტაბერჩის შრიფტით დაბეჭდილი მუქარის წერილი. შიგ ეწერა: 10 საათისთვის იმ ფანჯარაზე, სადაც თეთრი მიწით ჯვარი იქნება გასმული, 15 მანეთი დადეთ. ბოქაულმა აღნიშნულ ადგილს ცარიელი დაბეჭდილი პაკეტი დაადებინა და დააყენა დარაჯი. პაკეტის ამღები 14 წლის ყმაწვილი ვლადიმერ იოსებ გურსკი დააპატიმრეს. ყმაწვილი გამოტყდა და განაცხადა: პაკეტის ასაღებად მამამ გამგზავნა. მამაც დააპატიმრეს და გაჩხრეკის დროს უნახეს ბეჭედი. გურსკი რკინის გზის მოხელედ ნამყოფია და ეხლა უსაქმოდ დაიარება.

*** * მადლიერებები სამართალში.** ნამესტნიკის თანაშემწის ბრძანებით სხვა და სხვა ბოროტ-მოქმედების ჩადენისთვის სამართალში მისცეს დერბენტის პოლიცემისტერი სოფრონოვი და დერბენტისავე ბოქაულის თანაშემწე ვარინსკი.

*** * რევიზიის შედეგი.** „რუსკ. სლოვო“-ს კივიდან დებეშით ატყობინებენ: საგუბერნიო მართველობის რევიზიის დროს აღმოჩნდა, რომ მმართველობასთან არსებულა განსაკუთრებული ორგანიზაცია, რომელიც ქრთამებს იღებდა და მსურველებს ადგილებზე აყენებდა. ორგანიზაცია უმთავრესად საპოლიციო მოხელეებში მოქმედებდა. გაჩხრეკის დროს წაიღეს მიწერ-მოწერა და ადგილზე დაყენებულ მოხელეთა მიერ მიცემული ვექსილები. დააპატიმრეს რამდენიმე მოხელეო.

*** * ცირკულარი.** სინოდის ობერ-პროკურორს ლუკიანოვს სასულიერო სემინარიების რექტორებისთვის ცირკულიარი დაუგზავნია. ობერ-პროკურორი სთხოვს რექტორებს შეატყობინონ, მოწაფეებში რევოლიუციონური მოძრაობა ხომ აღარ არისო. რექტორები მოვალენი არიან შეატყობინონ ობერ-პროკურორს მოწაფეების ყველა ის მოქმედება, რომელსაც რევოლიუციონური ხასიათი აქვს.

*** * კალასთან ბრძოლა.** 20 მარტს მოხდა კავკ. ნამესტნიკის საბჭოს სხდომა. საბჭომ, სხვათა შორის, განიხილა მოხსენება კალიასთან ბრძოლის შესახებ. ორგანიზაციის ხელმძღვანელმა სააკოვმა საბჭოს წარუდგინა ანგარიში წარსული წლის მოქმედებისა. შარშან ამ საქმისათვის განჯა-ბაქოს გუბერნიებში სააკოვის ხელმძღვანელობით 40,000 მანეთამდე დახარჯულა ანგარიშის დამტკიცების შემდეგ საბჭო შეუდგა მიმდინარე წლის ხარჯთ-აღრიცხვის განხილვას. ბ-ნმა სააკოვმა საბჭოს აცნობა, რომ კალია-

სთან ბრძოლა რთული საქმეა, მწერი კავკასიის სხვა ადგილებშიაც გაჩნდა და ამიტომ საჭიროა კიდევ ორი სპეციალისტი აკრანომიო. საბჭომ შესაძლებლად სცნო ორ თანაშემწის მოწვევა. შემდეგ დამტკიცეს ხარჯთ-აღრიცხვა. წელს კალიასთან საბრძოლველად საბჭომ საერთო თანხიდან გადასდო 38,000 მან.

*** * ვოსტორგოვი.** დებეშოდან უკვე ვიცით, რომ ჩვენი კარგად ცნობილი დეკანოზი ვოსტორგოვი მონასტრების დასაარსებლად ციმბირში გაგზავნეს. ვოსტორგოვი დაათვალიერებს რუსთა სოფლებს და სადაც საჭიროდ დაინახვს, მონასტრებს დაარსებს. ამის გამო ვოსტორგოვი უპირველეს ყოვლისა დაივლის რუსეთის მონასტრებს და აქ გამოსძებნის იმ ბერებს, რომლებიც მოისურვებენ ციმბირში ახლად გახსნილ მონასტრებში მუშაობას. საინტერესოა ის არის, რომ ვოსტორგოვი ციმბირში მონასტრების დასაარსებლად გაგზავნა სტოლიპინმა. საქმე ამნაირად ყოფილა: ვოსტორგოვს პრემიერ-მინისტრ სტოლიპინისთვის წარუდგენია მოხსენება: „ციმბირში მონასტრების საშუალებით კულტურის გავრცელება“. ერთ მშვენიერ დღეს სინოდის ობერ-პროკურორს სინოდისთვის მოუხსენებია, სტოლიპინს უნდა, რომ ვოსტორგოვი ციმბირში წავიდეს და მონასტრები დაარსოსო. სინოდს ცოტა არ იყოს სწყენია, რომ ვოსტორგოვს პირველად სტოლიპინისთვის მიუმართავს და არა სინოდისთვის, მაგრამ მაინც თანხმობა განუცხადებია. (ღრ.)

*** * ქუთაისის სხსლხე უნივერსიტეტი მსხედ მოქმედებს.** იგი დაუდასტავად ემსახურება თავის მიზანს. თანდათან იძენს მსმენელთა თანაგრძნობას. კვირას, 11 აპრილს, ლექცია წაიკითხა, ანუ უკეთ მსმენელებს საქართველს არქეოლოგიურ ნაშთებზე ებასა მცხვანის მგოსანი აკაკი. მგოსნის ყოველ სიტყვას დადის გულის ეურით ისმენდნენ დამსწრნი. მგოსანმა სხვათა შორის სთქვა: ერთმა ჩემმა ნაცნობმა ქართველმა მანდილგოსანმა ის იყო დაათავა ლეონიდ ანდრეევის თხუზულების კითხვა და შემდეგ ასე მომმართავა:

— როგორ მოგწონთ ლეონიდ ანდრეევი?
 მე ვუპასუხე:
 — თქვენ როგორღა მოგწონთ შოთა რუსთაველი?
 — Кто такой Шригавели... — მივიდე ჰასუსად. დიად, ბეგია ასეთი მცოდნე სსშობლად ლიტერატურის ჩვენს განათლებულს შორის: ქართულის დავიწყება — ნიშანია მამავლის არაად მიჩნევისა. აწყო და წარსული, იმას სად ნაწილებისკან შეერთებლ-შეზ-

ბებუელი ერთეული—აი მასსა მამაგლის ასაშენებლად.

მთელი ჩვენი ქვეყანა, წინაპართა სისხლითა და ძეგლებით გაზიარებული, წარმადგენს აკადამიას, არხელოგიურ ნაშთს, რომელსაც საქართველოს გეძახით. იგი ნაშთი ჩვენი წარსულისა და კულტურისობის გვიანდერძეს ძეგლმა ქართველებმა. იკარგება ძველი ნაშთები ცხადდევ და მალეფითა, ჰქრება და იღუპება საუკუნოებით დაცული ნივთები და იქნება შორს ადარ იუფს ის დრფც, რადესაც წარსულის მოსაგანებლად აღარაფერი გადაჩნება.

სანამ სულ არ გავთიშუფვართ კულტურისობით, ვიდრე სულ არ შევბოჭილვართ უეურადდებობის ბრჭყაფებით, ვუზატრფნთ, მგფსნის რჩევით, ერთ საქმეს: მრავალი ძვირფასი ზეზირგადმფცემის და ძველი წიგნი, დასაღზობად განწირული, ელოდება გამომზეფრებას, გამოიღფს ეგელამ თითფა აზზი - ამითი შესდგება თანზა, რმეფიც ისნის განადგურებისზგან ჩვენი თვითცნობიერების გადმფცემის მინცაფო.

საქმე, რათქმა უნდა, ძნელი ასარულებელი არ არის, ასჭინთა საქმის მეთაური და თანაგრძნობა.

(დრთება.)

* * * ძველი ეკკლესიის დანგრეფა. სოფელ აღბულალში („ბელი კლიუი“) არსებობდა უძველესი ეკკლესია. ამას წინად აღგილობრივმა მღვდელმა (რუსმა ეპისკოპოსს გრიგოლს სთხოვა, ნება მომეცა დავანგრეო ეს ეკკლესია და ახალი ავაგო. გრიგოლიმ შეუთვალა. ჩემი საქმე არ არის, მაგის ნება სა არქელოგიო საზოგადოებამ უნდა მოგვცესო. მღვდელს საარქელოგიო საზოგადოებისთვის გაუზგაზნია ქალაღდი და უთხოვია, ნებართვა, მაგრამ საზოგადოების პასუხისთვის არ დაუცდია, ძველი ეკკლესია დაუნგრეფია და გვერდზედ ახალი აუგია. ძველი ეკკლესია დინამენტით დაანგრეფს და ზოგიერთი მასალა ახალს მოახმარეს. როდესც ეკკლესია უკვე დაანგრეფს, მაშინ მოვიდა საერქალოგიო საზოგადოების პასუხი, — შეგიძლიანთ მხოლოდ შეაკეთოთ ეკკლესიაო. კარგი იქნებოდა, რომ საარქელოგიო საზოგადოება დროზედ აქცევდეს ყურადღებას ამისთანა საქმეებს და ძველ ნაშთებს არ ანადგურებინებდეს.

* * * დეპუტატთა საკრებულის რევიზია. თავად-აზნაურთა კრებაზე არჩეული სარევიზიო კომისია უკვე შეუღა დეპუტატთა საკრებულოს საქმეთა

რევიზიას. რევიზია, როგორც ამბობენ, მალე დამთავრდება. მაშინ იმედია გავიგებთ საქმის ვითარებას და ბოლო მოეღება იმ მითქმა მოთქმას, რომელიც გამოიწვია ჯერ თვით კრებაზე წაკითხულმა მოხსენებამ 13.000 მანეთის შესახებ და მერე ტფილისის გაზეთებში მოთავსებულმა წერილებმა თ-დ წერეთლისა და ნიჟარაძის მიერ. კარგს ინებებს სარევიზიო კომისია, თუ თავის მოხსენებას გამოაქვეყნებს.

* * * შავი ქვის მრეწველთა საბჭომ კავკასიის სანღო გამგეობისაგან მიიღო ცნობა, რომ ნამესტნიკის მაგიერ, თანამემწე ვატაციმ გამოსთქვა აზრი, რომ სტიბენდიტზე, ნაცვლად 32.000 მანეთისა, გადაიღოს არა უმეტეს 21000 მანეთისა. შავი ქვის მრეწველთა მტერმოყვარენი და განსაკუთრებით ექსპორტერები დიდი ხანია უკიეთებდენ საბჭოს, ფულს მრეწველების საჭიროებაზე არა ხარჯავო. ეს განკარგულება, ექვი არ არის დააკაყოფილებს ექსპორტერებს.

* * * სამრეგ. სკოლების საბჭოს თავჯდომარე. ქუთაისის ეპარქიის სამრეგლო სკოლების საბჭოს თავმჯდომარე დეკ. ქეიშვილი, თანახმად თავისავე თხოვნისა, სამსახურიდან გაანთავისუფლეს. იმის მაგივრად იმერეთის ეპისკოპოსმა დანიშნა მთავრობის გიმნაზიის სამღვთო სჯულის მასწავლებელი დეკ. ერ. კანდელაკი, რომლის დამტკიცების შესახებ უკვე გაიზგაზნა სინოდში შესაფერი ქალაღდი. მ. კანდელაკი უკვე შეუღა მოვალეობის აღსრულებას.

* * * ზანაშვიდი. კვირას, 11 აპრილს, კუეის სასაფლაოზე გადახდილ იქმნა პანაშვიდი კონსტანცია ტიურიაშვილის სულის მოსახსენებლად. პანაშვიდს საზოგადოების თავჯდომარე გ. ყაზბეგი, გამგეობის წევრი და განსვენებულის პატივის მცემელი. როგორც ვიცით, განსვენებულმა ტურიაშვილისამ წ.-კ. საზოგადოებას უანდერძა თავისი ქონება.

* * * დეპუტატების დეპეშა ნამესტნიკთან. დეპუტატების ჩხეიძეს და გეგეჭკორის შემდეგი დეპეშა გამოუზგაზნიათ ნამესტნიკისთვის: „წარსული წლის სექტენბერში გენერალ შატილოვის გადაწყვეტილებით ქუთაისის გუბერნატორის დადგენილება შორაპნის მაზრის სოფ. ჩდილის მცხოვრებ გლეხთაგან 58 ათასს მანეთის გადახდევინების შესახებ გიორგი

ამილახვრის სასარგებლოდ უკანონოდ იქმნა ცნობილი. მაშინ ამილახვარს წინადადება მიეცა თავისი ზარალი სასამართლოს წესით ეძია. ახლა ჩვენ დეპეშა მივიღეთ, რომ ბოქაული სტრატეგიების საშუალებით ახდევინებს გლეხებს ხსენებულ ფულს ამილახვრის დასაკმაყოფილებლად. ამ მიზნით მიჰყავთ გლეხების მარჩენელი საქონელი, საოჯახო ნივთები და სხ. ვინაიდან ასეთი მოქმედება ადმინისტრაციისა აშკარად არღვევს 1906 წელს უმაღლესად გამოცემულ ბრძანებას, — გთხოვთ მოახდინოთ განკარგულება, რათა შეჩერებულ იქმნას შორობანის ადმინისტრაციის უკანონო განკარგულების სისრულეში მოყვანა, რომ შემდეგ, ნააღდგომევეს, სახელმწიფო დეპეშაში შეკითხვის შეტანით გამოვარკვიოთ საქმის ვითარება.“

* * ზურაშკევიჩის დაცვა. უკვე სწერდნენ, რომ პურიშკევიჩის სადგომს პოლიციელები იცავნო. სატახტო ქალაქის გაზეთების სიტყვით პურიშკევიჩის სახლს მორიგეობით იცავს 27 პოლიციელი.

* * შემარჯვენეების სხაფი კანონპროექტი. „იუჟ. კრის“ სიტყვით შემარჯვენეები ამ მოკლე ხანში სახელმწიფო სათათბიროში შეიტანენ კანონპროექტს. კანონპროექტით უნდა შეიზღუდოს ებრაელების უფლება. ებრაელებს უნდა აეკრძალოთ საშუალო და უმაღლეს სწავლაგანათლების მიღება, ჟურნალ-გაზეთების რედაქტორობა, ვაჭრობა, ჯარსა და ერობაში სამსახური და უძრავ ქონების შექმნა.

* * სურამის შეამდგომლობა. ტფილისში ჩამოვიდნენ დ. სურამის დეპუტატები. ამ დღეებში გუბერნატორს წარუდგებიან შეამდგომლობით, რომ სურამი ცნობილ იქმნას სამაზრო ქალაქად.

* * 18 მარტს, საღამოს 8 ნახევარ საათზე, კონდრატენკოს ქუჩაზე ვილაც ბოროტ-განმზრახველმა სამჯერ რევოლვერი ესროლა და იქვე მოჰკლა 50 წლის კაცი, აღასი მელიქ-აივაზოვი. პოლიციას გაუგია, რომ ეს მკვლელობა პირადი მტრობით ჩაიდინეს. პოლიციამ მკვლელობის ადგილას მიიყვანა დაგეშილი ძაღლები ლანზე და დიანა და შეუდგნენ მკვლელების ძებნას. ძაღლებმა დასუნეს მოკლულს და სისხლს, იქვე ხელად იპოვნეს ცარი-

ელი გილზები პატრონებისა. დიანა დააბეს და ლანზე გაუშვეს. ძაღლი სუნვით გაჰყვა კაბეგროვის ქუჩას, მე-7 საბილიციო ნაწილში. ძაღლი დრო და დრო შეჩერდებოდა ხოლმე. კაბეგროვის ქუჩაზე ძაღლი ერთს ლუღხანაში შევიდა, დასუნა ნივთებს და ასტეხა ყეფა. მერე ძაღლი ლუღხანიდან გამოვიდა და გაექანა მინგრესკის პოლკის ყაზარმებისაკენ. იქ ერთ ქუჩაზე სახლის ეზოში შევიდა, ქუდი აიღო მაგიდიდან და ყეფა დაუწყო იქ მყოფ ერთ კაცს. ამ დროს პოლიციელებიც მივიდნენ და ეს უცნობი კაცი დააპატიმრეს. პოლიცია ლანზეს მოქმედებით არ დაკმაყოფილდა და დასარწმუნებლად, რომ იგი არ შემცდარა, მეორე ძაღლი დიანაც გაუშვეს. დიანაც სწორედ იმ გზით წავიდა, რა გზითად ლანზე. დიანამაც ყეფა დაუწყო დააპატიმრებულ უცნობ კაცს. ძაღლების შემწეობით მკვლელს ეძებდნენ 19 მარტს ნაშუალამევის. მისაათამდე. გამოძიებას შეუდგნენ. დააპატიმრეს სულ სამი კაცი.

* * ზრგოვკაცია. „ნოვ. რ.“ შემდეგ ამბავს გადმოგვცემს. როგორც ვიცით, 9 მარტს სადგურსა და ნიგოეთის შუა ვილაც ბოროტ-მოქმედნი დაეცნენ მატარებელს უნდოდათ ფულის გატაცება. 18 მარტს ყვირილის ბოქაულს ნემსაძეს უსახლო წერილი მოუვიდა, ქართულ ენაზე დაწერილი. ავტორი წერილისა მიმართავს „ამხანაგ ვიქტორ გუგუშვილს, აცნობებს მას, რომ მატარებელი გამოივლის და შეატყობინე ლანჩხუთში ვლადიმერ ცინცაძეს, კალისტრატე კვეტიშვილს ბესარიონ წილოსანს, ვასო ზანაიშვილს, შეაგროვონ იარაღი და თავ. აღეკ. მაჭუტაძესთან მივიდნენ ის გამოგიძღვებათ და ჩემთან მოგიყვანთო. პატრონები ბევრი წამოიღეო სალდათის თოფისა და მაუზერებისაო. ამ წერილს სამი ასო ესვა ქ. ს. ფ. ქვევით დასმილი იყო ბეჭედი ზედ წარწერით: „საქართველოს სოციალიტ-ფედერალისტთა პარტია. ლანჩხუთის ორგანიზაციას“. ნემსაძეს წერილის მიღებისთანავე ეს ამბავი უცნობებია მაზრის უფროსისათვის. უსახლო წერილი გადაუციათ ოზურგეთის ადმინისტრაციისათვის, რომელსაც ლანჩხუთში დაუპატიმრებია ზემოდ-დასახელებული პირები. მაგრამ მალე გამორკვეულა, რომ ეს წერილი საზიზღარი

პროვოკაცია ყოფილა. ბოროტ-სულს ყველა ეს იმიტომ ჩაუდენია, რომ ჩირქი მოეცხო მიზანშიდ ამოღებულ ადამიანებისათვის. პოლიციას ლანჩუთის მცხოვრებლების დახმარებით აღმოუჩენია ამ პროვოკაციის ჩამდენი. იგი, „ნ. რ.“ სიტყვით გამომდგარა ლანჩუთის სასწავლებლის მასწავლებელი ივანე ცინცაძე, რომელსაც გამოძიების დროს გამოუცხადებია, რომ მე ბრმა იარაღი ვიყავ მხოლოდ, უმთავრესი დამნაშავენი სხვანი არიანო. ცინცაძე დაპატიმრეს და გამოძიება სწარმოებს. თქმა არ უნდა, პროვოკაცია პირად მტრობაზე აღმოცენებული.

**** ინგლისის მეფის გარდაცვალება.** ღონდნა 23 აპრილს საღამოს 11 საათისა და 45 წუთზე გარდაიცვალა მეფე ედუარდ მეშვიდე.

მთელი ინგლისი სწუხს მეფის გარდაცვალებას. ყველგან ბაირალები ჩამოშვებულია, ისმის ზარის გამუდმებული რეკა. წარმოდგენები, სხვა და სხვა გასართობები და კრებები გადაიდო. ახალ მეფის დასანიშნავად ნაშუადღევს შეიკრიბება საიდუმლო საბჭო. მეფე ედუარდის გარდაცვალების გამო პარლამენტის საჩქარო სესია უნდა დაიწყოს. პარლამენტის თავმჯდომარე ამ ჟამად სტამბოლშია, პრემიერ მინისტრი ასკიტი სევილიეშია. ასკიტი სევილიედიგან ლონდონში მოდის. გაზეთები ბევრსა სწერენ მეფე ედუარდზე, მთელი ინგლისის ხალხის მწუხარებას გამოსთქვამენ. გაზეთების სიტყვით, მეფე ედუარდმა ინგლისი ძლიერ და ბედნიერ სახელმწიფოდ დასტოვა.

მეფის გარდაცვალების გამო დეპუტატთა პალატამ ფორმალური სხდომა გამართა. სხდომა გადაიდო ჩერჩილის წინადადებით, ლორდთა პალატაში ლორდმა-კანცლერმა და სხვა პირებმა ფიცი მიიღეს ნაშუადღევს 3 ნახ. საათზედ საიდუმლო საბჭოს წევრები სენტ-ჯემის სასახლეში შეიკრიბნენ ნახევარ საათის შემდეგ სასახლეში მობრძანდა მეფე, მეფის აღმირალის ტანისამოსი ეცვა და თან დარაჯები არა ჰხლებია მეფემ ხელი მოაწერა დანიშნის ქაღალდს და შემდეგ სიტყვა წარმოსთქვა. მეფემ მოაგონა დამსწრეებს თავის მამის სიტყვები, რომ მთელ ჩემ სიცოცხლეს ჩემი ხალხის კეთილ დღეობას შევსწირავო, ღვთის დახმარებით ახალი მეფე არ დაზოგავს არაფერს, რომ თავის ხალხს სიკეთე მოუტანოს. დასასრულ მეფემ განაცხადა, ყოველთვის ვეცდები რომ კონსტიტუცია დავიცვაო.

ახალი მეფე მიიღებს გიორგი მეხუთის სახელს. მეფის გარდაცვალების გამო სასახლეში დააწესეს ერთი წლით გლოვა.

**** აჯანყება ტიბეტში.** ლონდონი, რეიტერის სააგენტოს პეკინიდან დეპეშით ატყობინებენ: ხმა დადის, რომ ლხანსში მოულოდნელად ამბოხებამ იჩინა თავიო. სულ ერ-

თიანად ამოუვლიტეს ჩინეთის გარნიზონის 1000 ჯარისკაცია

**** ჰელსინგფორსი.** სეიმმა მოიწონა და მიიღო ძირითად კანონების კომისიის აზრი უმაღლეს წინადადების შესახებ. კომისიის აზრით, უმაღლესი წინადადება საერთო კანონმდებლობის შესახებ ძირიანად სცვლის ფინლიანდიის ძირითად კანონებს. სეიმის პასუხიც ამავე შანაარსისა იქნება ამას გარდა სეიმი თავის პასუხში სწერს, რომ უარს ვერ ვიტყვით ჩვენ უფლებზედ და ამიტომ ჩვენ აზრს ვერ გამოვსთქვამთ საერთო კანონმდებლობის შესახებ კანონ-პროექტზედო. სეიმის სხდომა დაიწყო დილის 11 საათზე და გათავდა საღამოს 9 საათზე.

**** მოსწავლეთა განთავისუფლება.** მეტეხის ციხიდან გაანთავისუფლეს 6 თებერვალს ვაკეზე შეპყრობილი 13 მოსწავლე. ტ. სასულიერო სემინარიის ორი მოსწავლე, ა. ტყემლაძე და ა. ანჯაფარიძე, ისევ ციხეში სხედან, რადგან მათ, ტფ. გენერალ-გუბერნატორის განკარგულებით, სამი თვით ციხეში ჯდომა აქვთ გადაწყვეტილი.

**** მოსწავლეთა დასჯა.** გუშინ ვაჟთა პირველ გიმნაზიის დირექტორმა ი. გამყრელიძემ პოლიცემისტერს აცნობა, რომ ხსენებულ გიმნაზიის მე-7 კლასის მოსწავლენი თუმანოვი და ლეიციანგერი იავორსკი სახელოსნოში არა მოსაწონ საქციელისთვის საპედაგოგო საბჭომ სასწავლებლიდან დაითხოვაო; მესამე კლასის მოსწავლე მეგრელიძე ქუჩაში პაპიროსის მოწვევისათვის დამწყვდეული იქმნა 8 საათით, მეხუთე კლასის მოსწავლეს აბრამიანს წინადადება მიცა სკოლიდან გავიდეს, წინააღმდეგ შემთხვევაში დათხოვნილ იქმნება; მეშვიდე კლასის მოსწავლე თავდგირაძე დამწყვდეული იქმნა სამი დღით; მერვე კლასის მოსწავლე არჩილ ფურცელაძე დამწყვდეულ იქმნა 7 დღით, ამასთან მას ყოფაქცევაში ნიშანი მოაკლდება პედაგოგიურ საბჭოს დადგენილებით. დანარჩენი მოსწავლენი, ყველა რომელნიც ბზობის წინა დღით ცელქობაში იქმნა შემჩნეული, დაამწყვდიეს ხუთ-ხუთი დღით.

**** ლატარია-აფუგრი.** წერაკითხვის საზოგადოების კანცელარიაში უკვე დიდი მზადებაა ბაზრისათვის შემოწირულება ც მოდის სხვა და სხვა პირისაგან. სეირნობა და ლატარია 2 მაისს გაიმართება.

სასიხარულო სასობა და იმედი კაცთა,—ეს სასურველი გამომხსნელი, უძლიერესი მეფე მიდის იერუსალიმში; ხალხი ბზის რტოებით ხელნი გროვა-გროვით მიდიოდა უფლის შესაგებებლად, აღვსილი დიდის პატივისცემით და ღრმა ერთგულებით უფლისადმი, ჰფენდა გზაზე თავისს ტანთსაცმელს და ყრიდა გზაზე ქრისტეს წინ ხის რტოებს და აღტაცებით ეგებებოდა მას და ხმა მალლა ჰხმობდა: „ოსანა! ძეო დავითისაო! (ცხოვნება და დიდება), კურთხეულ არს მომავალი სახელითა უფლისათა; მეფე ისრაილისა!“ (იოან. 12—13).

დღესასწაულება დიდებული იყო, მაგრამ მაცხოვარი სრულებით არ გრძნობდა სიხარულს, რამ შეკრიბა ამდენი ხალხი ეხლა? ხალხი გაოცებული იყო სასწაულებრივად ქრისტესაგან ლაზარეს აღ-

დგომით და არა იმ დიდი სიყვარულით რომელითაც ქრისტე აღნთებული იყო ხალხისადმი. განა ხალხი აფასებდა იესო ქრისტეს ღვთაებრივსწავლამოძღვრებას, რომელსაც უქადაგებდა მათ? მაცხოვარმა კარვად იცოდა ეს და ამისთვის ნაცვლად სიხარულისა, როცა დიდებულად შევიდა იერუსალიმში და დაუცბრომელად უგალობდენ „კურთხეულ არს მომავალი“, იგი მწუხარებით იყო აღვსილი.

დიახ, რა ხშირად მეორდება ცხოვრებაში ებრაელებისებური მსაჯულობა ზოგიერთებზე. თვითონ პილატემ დაუმტკიცა ებრაელებს, რომ ქრისტეს ბრალი არ აქვსო, მაგრამ ებრაელების მღვდელმთავრებს მოერიდა და მაინც სიკვდილი გადაუწყვიტა.

პილატემ უთხრა ურიებს: „არც მე და არც იროდიმ სასიკვდილო ბრალი ვგრა ვპოვეთ მასში; თქვენ გაქვსთ ჩვეულება ერთი ტყვეთაგანი გაგინთავისუფლოთ პასექის ღღესასწაულის გამო. ვინ გინდათ, რომ განვათავისუფლო: ბარაბა თუ იესო, ქრისტედ წოდებული?“ ურიებმა, წაქეზებულმა მთავრებისაგან, დაიყვირეს: „არა იესო, არამედ ბარაბა!“ „რა ბოროტება ჩაიდინა მან?“ ჰკითხა

პილატემ. ხალხში გაისმა ძლიერი ხმა: „ჯვარს აცვ, ჯვარს აცვ ეგ!“.

პილატემ უჩვენა ხალხს ქრისტეზე ხელით და სთქვა: „აი კაცი“. უფლის წამებულმა სახემ გააოცა ხალხი. მაგრამ ეს დიდხანს არ გაგრძელდებულა. მღვდელ-მთავრებისაგან წაქეზებულმა ხალხმა ხელახლავ გაბრაზებით დაიყვირა: „ჯვარს აცვ, ჯვარს აცვ ეგ!“. ვაი ებრაელების დაბრმავებას!...

გ ა ნ ც ხ ა ღ მ ბ ა ნ ი .

მიიღება ხელის მოწერა
სამეცნიერო კვლავობიურ და სალიბერალურ
შურობა

„ბანათლეგა“-ზე

(წელიწადი მესამე)

1910 წელს ჟურნალი გამოვა უოველთვის
ზირველ რიცხვებში, გარდა სათხულის ორის
თვისა. ჟურნალის მიზანია ხელი შეუწეოს
სწავლა-განათლების საქმეს ჩვენებურს სკოლე-
ბში და ოჯახობაში, მიაწოდოს მკითხველს
უსაჭიროესი ცოდნა მეცნიერების სხვა და სხვა
დარგიდან და სიტყვა-გაზმულ მწერლობიდან.
დაეხმაროს მასწავლებელთა და სახალხო გა-
ნათლების მოღვაწეთა შეერთებულს მოქმედების
საქმას ნუოფიერებისათვის.

შურობაში მონაწილეობა აღვითქვამს
ჩვენებურსა საშავითესო მცნიერებას, კვლავ-
ობაში და მწერლობაში.

ჟურნალი წლიურად ღირს 3 მანეთი,
ნახევარი წლით 2 მანეთი სახალხო მასწავ-
ლებელს ჟურნალი წლიურად დაეთმობათ ორ
მანეთად.

წარსული ორი წლის ეველა ნომრები
მსურველთ დაეთმობათ „წერა-კითხვის საზო-
გადობის მადანხიდან ორ მანეთად.

ჟურნალის ფული და წერილები უნდა
გამოიგზავნოს ამ ადრესით:

Тифлисъ, Дворянская Грузинская Гимназія Лу-
арсабы Герасимовичу Боцвадзе.

რედაქტორ-გამომცემელი. ლ. გოცვაძე.

ავტორების საშურობაში: რადგანაც
ჟურნალი ამ წელში შემოკლებული გამოდის, ამ-
იტომ „განათლების“ რედაქცია ვერ იკისრებს
ვრცელი წერილების ბეჭდვას. რედაქციას სასურ-
რველად მიაჩნია უფრო მოკლე და შინაარსიანი
წერილები მიაწოდოს მოკითხველებს. დასაბეჭდ
წერილებს, თუ საქიროება მოითხოვს, რედაქცია
შეასწორებს და შეამოკლებს. ჟურნალში დასაბეჭდი
წერილები გარკვევით უნდა იყოს დაწერილი ცალ
გვერდზედ, დატოვებული უნდა იქნას საკმაო
ადგილი გასასწორებლად. დაუბეჭდავ წერილებს
რედაქცია ინახავს, ვიდრე ავტორი არ მოიკითხავს
და უკანვე არ დაიბარეს თავის ხარჯ-თ. ჰონორარს
რედაქცია ვერავის ვერ დაპირდება.

იაკობ ვოგებაზვილის წიგნები:

დედა-ენა, მეჩვიდმეტე გამოცემა, 278 ათასი-
წიგნი სახელ-გაკეთებულია (рекомендована) სამინი-
სტროსაგან მოწონებულია და სინოდისაგან. ფასი
ყლით ორი აბაზი.

ბუნების-კარი. მეთორმეტე გამოცემა, 62 ათასი,
სახელ-გაკეთებულია (рекомендована) სამინისტროსა-
საგან, როგორც „მშვენიერი სახელმძღვანელო“,
და მოწონებულია სინოდისაგან. ფასი ყლით ოთხი
აბზი.

კოკორი, მეთორმეტე გასოცემა, 60 ათასი. მო-
წონებულია სამინისტროსა და სინოდისაგან. ფასი
ორი აბაზი.

სომელი, ანუ რჩეულთა ლექსთა კრებული,
მეორე გამოცემა, 2,400 ცალი. მოწონებულია
ორისავე უწყებისაგან. ფასი ექვსი შაური.

კუნწულა, ანუ კრებული რჩეულის მოთხრო-
ბებისა ევროპისა და რუსეთის მწერლებისა, 1,200
ცალი. მოწონებულია სამინისტროსა და სინოდი-
საგან. ფასი ორი აბაზი.

იაფანსამ რა ჰქმნა? მოთხრობა, ცხრა სურათით,
გამოცემა მესამე, 7,200 ცალი. ფასი ერთი შაური.
ხატის მიზეზი, მოთხრობა, 1,200 ცალი. ფა-
სი ერთი შაური.

თავდადებულნი ქართველნი, მეორე სურათები-
ანი გამოცემა, 8,600 ცალი. ფასი 7 კაპ.

მოსაფლის მტველნი, ანუ სასარგებლო ცხოვე-
ლები და ფრინველები სურათებიანი გამოცემა,
2,400 ცალი. ფასი ერთი აბაზი.

ერეკლე მეფე და ინგილო ქაღი, ისტორიული
მოთხრობა, 6,000 ცალი, ორი სრუათით. ფასი
ერთი შაური.

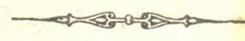
სიგი წარსულის, ისტორიული ამბავი, 2,400
ცალი. ფასი ერთი შაური.

საწარკო თავგადასავალი, 1,200 ცალი. ფასი ორი
შაური.

ძირითადი უკუდმართობა, 1,200 ცალი. ფასი
ერთი აბაზი.

აკილო, ანუ კრებული საყმაწვილო და სახალ-
ხო მთხრობათა, გამოცემა წიგნების გამომცემე-
ლის ქუთათურის ამხანაგობისა. ფასი სამი შაური.

„დედა-ენის“, „ბუნების-კარის“, „ძოკორისა“,
„ბკიდოსი“ და „Русское Слово“-ს გარდა ყველა
სხვა აქ ჩამოთვლილი წიგნები რიცხვით თექვსმეტი
ავტორს შეწირული აქვს წერა-კითხვის საზოგადო-
ებისთვის.

ი ს ყ ი დ ე ბ ი ა ნ

დამანოზი დავით დამგაშიძისაგან შედგენილი და გამოსცემული წიგნები:

თბილისში, წერა-კითხვის გამავრცელებელი საზოგადოების წიგნის მაღაზიაში, უკრიფლაში— «მწეფსი»-ს რედაქციაში.

1. საეკლესიო და ღვთის-მსახურების წიგნები.

1. ლოცვანი ნახატებიანი, გამოცემა მესამე. მართლ-მადიდებელი ეკლ. უმთავრესი დღესასწაულების ისტორიული მოთხრობით. ამ ლოცვანში არის მთელი წლის ტროპარ-კონდაკები, სერობა, პარაკლისი ღვთის-მშობლისა და ზიარების ლოცვა. აგრეთვე ამ ლოცვანის სრულს თვეთა-მეტყველებაში არიან ჩართულნი საქართვე. წმიდანები მათი ისტორიული მოთხრობით და ტროპარ-კონდაკებით. ფ. უკრიფლაში 25 კ. და უყდოთ . . . 20 კ.
2. წესი სნეულის ზიარებისა და ვრცელი პანაშვილისა, ფასი . . . 10 კ.
3. სოცხალთა და გარდაცვალებულთა მოსახსენებელი კონდაკი (კარგის უკრიფლაში) ფ. . . 20—
4. ჭონდაკი იოანე ოქროპირის წირვისა უყდოთ 30 კ. კარგი უკრიფლაში . . . 50 >
5. შემოკლებული ლოცვანი ანბანით და თორმეტი საუფლო დღეების ტროპარ-კონდაკებით ფ. . . 5 >
6. საქართველოს ეკლესიის წმიდანები რუს. 5 „

2. სასწავლო და სახელმძღვანელო წიგნები.

1. დარიგება საღმრთო სჯულის სწავლებაზე, პირველი ნაწილი უყდოთ 25 კ. უკრიფლაში 30 კ. მეორე ნაწილი უყდოთ 25 კ. უკრიფლაში 30 კ. ორივე ნაწილი ერთად უკრიფლაში . . . 60 კ.
2. დაწესებითი გაკვეთილები საღმრთო სჯულის სწავლებაზე, ფასი . . . 15—
3. ახალი სასულიერო კონსისტორიათა წესდებულება—ფასი . . . 30 კ.
5. მღვდელთათვის საიდუმლოების შესრულების დროს საჭირო სახელმძღვანელო წიგნი—ფასი უკრიფლაში . . . 20 კ.

3. სამკურნალო წიგნები და დარიგება ჯანმრთელობის დაცვაზე.

1. ახალი კარაბადინი, მეორე გამოცემა დამატებით, რომელიც განხილული, მოწოდებული და ნება-დართულია კავკასიის

- საეკიმო რჩევისაგან უკრიფლაში . . . 1 მ. უყდოთ . . . 60 კ.
2. დარიგება მხედველობის დაცვასა და თვალების მოვლაზე, ფასი . . . 10—
3. ჯანმრთელობა და ავადმყოფობა ექიმის საუბარო . . . 5 კ.
4. შესანიშნავი მონასტრები და ეკლესიები და ამ მონასტრების აღმაშენებელთა ცხოვრების აღწერილობანი,
 1. მცხეთის ტაძარი და წმიდა ნინო, ქართ. განმანათლებელი, ფასი . . . 15 კ.
 2. ბელათის მონასტერი და ცხოვრების აღწერილობა მეფის დავით აღმაშენებ. . . 15 კ.
 - იგივე რუსულ ენაზე . . . 20 „
 3. შიო მღვიმის მონასტერი და ცხოვრების აღწერა ღირსისა მამისა ჩვენისა შიოსი . . . 5 კ.
 4. მთავარ-მოწ. დავით და კონსტანტინე და მოწამეთის მონასტერი.—ფასი . . . 5 კ.
 - იგივე რუსულ ენაზე . . . 10 კ.
 5. მარტის მონასტერი, ფასი . . . 5 კ.
 6. მარტვილის მონასტერი . . . 2 კ.
5. საუფლო და ღვთის-მშობლის დღესასწაულების აღწერა ზნეობრივ სწავლა დარიგებით.
 1. ღვთის-მშობლის დაბადება, სურათით . . . 2—
 2. ტაძრად მიყვანება ღვთის-მშობლისა, ფ. . . 2—
 3. ამალღება პატრიარქისა და ცხრველს-მყოფელისა ჯვარისა, სურათით . . . 2—
 4. შობა უფლისა . . . 2 კ.
 5. მიჩამა უფლისა, სურათით.—ფასი . . . 2—
 6. ხარება ყოვლად წმიდა ღვთის-მშობლისა 2—
 7. ბოგბა სურათით—ფასი . . . 2—
 8. აღდგომა სურათით—ფასი . . . 2—
 9. მიძინება ყოვლად წმ. ღვთის-მშობლისა, 2—
 10. ხელთუქნელი ხატის ისტორია . . . 3 კ.
6. მოწამენი, ღირსნი მამანი და დედანი საქართველოს ეკლესიისა, შესანიშნავი საქართველოს მეფენი და დედოფალნი:

1. წმიდა მოწამე რაჭდენი, სურათით, ფასი . . . 3 კ.
2. წმ. ნინო ქართველთ განმანათლებელი . . . 2—
3. მეფე დავით მესამე აღმაშენებელი . . . 5—
4. თამარ მეფე, სურათით . . . 5—

- 5. გიორგი მთაწმადელი 10—
- 6. იოანე ზედაზნელი 5—
- 7. შუშანიკა 2—
- 8. ქეთევან დედოფალი 2—
- 9. არჩილ და ლუარსაბი 5—
- 10. წმიდა ნინო რუსულაძე 8—

7. რელიგიური და სწავლებითი შინაარსის წიგნები და საუბრები:

- 1. წმიდანი მღვდელ-მთავარანი: ბასილი დიდი, გრიგორი ღვთის-მეტყველი და იოანე მოქალაქიანი, სურათებით — ფასი 5—
- 2. როგორ უნდა ემარხულობდეთ — ფასი . 2—
- 4. ანდრია პირველწოდებული, ისტორიული პოემა აკაკისა, ფასი 5—
- 5. სიკვდილი მართლისა, კონსტანტინე-პატარას მშობლის წიგნი 5—
- 6. მამა მოძღვრისა სამწყსოსადმი. საუბარი შესწავლა იესო ქრისტესი 3—
- 7. შეილებს მოვალეობა მშობელთადმი . . 3—
- 8. მშობლების მოვალეობა შეილთადმი . . 3—
- 9. ვინ არიან ჩვენი ცხოვრების მტერი და როგორ უნდა ვესძლიოთ მათ 3—
- 10. იუნჯებით საუნჯესა ცათაშინა 3—
- 11. საუბარი ღვთის სიტყვაზე 3—
- 12. — შრომაზე 3—
- 13. სამგვარი სიკვდილი 5—

8. მოთხრობანი დაბადებიდან.

- 1. მამე სოლომონ-ბრძენი სურათით—ფ. 5—
- 2. მსტერი (მოთხრობა დაბადებიდან) სურ. 5—
- 3. სიბრძნე ილო ძისა ზირაქისა, სურათით. . 5—
- 4. იოსები 5—
- 5. მრავალ წამებულო იობი 5 კ.

11. მხატვრობანი სას. და საერო მოღვაწეთა.

- 1. შოთა რუსთაველი. 25 კ.
 - 3. თამარ მეფე 25 კ.
- იმეკონება აგრეთვე შესავალ-გასავალის წიგნები აღ ყოველგვარი მოწმ. ბლანკები და ამოწერილობანი.

ხატები და მხატვრობანი.

იმეკონებიან პატარა იათ-ფასიანი-ხატები ფიცარზე სამ-ოთხ გოჯიანი ფასი 5—10 კ. ხატები არის მაცხოვრის, ივერიის ღვთ-ს-მშობლის, წმიდა გიორგის, ანდრია მოციქულის, პირველ წოდებულისა და ათორმეტთა დღესასწაულთა. ვინც დაიბარებს ხატებს არა ნაკლებ ოცისა, იმათ ჩვენს საქართველოში ყველგან ფოსტის გასავაზენი არა გარდახდება ამასთან იმეკონება სქელ ქაღალდზე ნახატი წმიდა ნინასი, საქართველოს განმანათლებელისა ვარაყით 6+7 გოჯიანი ფასი 15 კ. ფოტო-ტიპით დახატული წმიდანი მთავარ-მოწამენი დავით და კონსტანტინე 6+5 გოჯიანი ფასი 5 კ. ამავე ზომისა და ამისთანავე სახით წმიდა ნინო ქართველთ განმანათლებელისა და დავით აღმაშენებელისა ფ. თათოსი 5 კ.

ვინც ზემო აღნიშნულ წიგნებს გამოიწერს არა ნაკლებ ერთი თუმნისა, მას მანეთზე დაეთმობა 30 კ. ვინც ორ კაპიკიან წიგნაკებს დაიბარებს არა ნაკლებ ასი ცალისა, ის ფოსტით გასავაზენს არ იხდის.

იმეკონება აგრეთვე მრავალი პატარა გულ საკრდი ხატები ფერგადუვალი ლათონისა, სახელდობრ: ნინოსი, დავით და კონსტანტინესი, დავით აღმაშენებლისა, თამარისა, ანდრია პირველ წოდებულისა და წმიდა გიორგისა, ფასი თითოსი 5 კ. ვინც ასს დაიბარებს ნაღდ ფულზე, მას გაგზავნით დაეთმობა სამ მან. ესეთი იმეკონებიან ვერცხლისაც, ფასი 40 კ.

**ქურნალის „მწყემსი“-ს
ს ტ ა მ ბ ა**

(დ. დ. ლამბაშიძისა)

იღებს ყოველ გვარ საბეჭდავ ზაკაზებს. სტამბა ასრულებს სამუშაოს სუფთად და დროზე, ძლიერ დაკლებულ ფასებში.
ტამბა იმყოფება დაბა ყვირილაში ლამბაშიძის საკუთარ სახლებში.

Дозволено Цензурою 30 Апреля 1910 года г. Кутаись
რედაქტორ-გამომცემელი დეკ. დ. ლამბაშიძე,

სტამბა ქურნალის „მწყემსი“-ს რედაქციისა (დეკ. დ. ლამბაშიძისა) ყვირილა საკუთარ სახლში.